

AKKA/LAA

Ziņas

ES jaunākās
direktīvas
autortiesību
jomā

10. lpp.

Autortiesības
un nodokļi
kopš
2021. gada
1. jūlija

11. lpp.

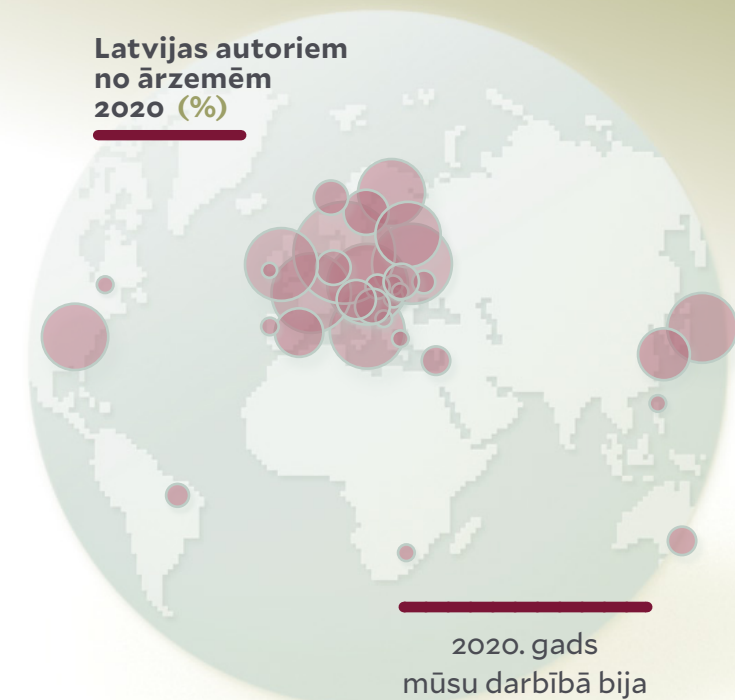
Autortiesību
bezglības
balva 2020

12. lpp.

Atskatoties UZ 2020. gadu

3. lpp.

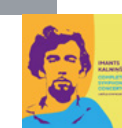
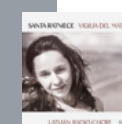
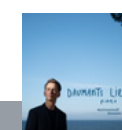
Latvijas autoriem
no ārzemēm
2020 (%)

2020. gads
mūsu darbībā bija
vislielāko ieņēmumu gads.
95,32% no kopējā apjoma
veidoja autoriem savāktā
atlīdzība, bet
4,68% saņēma
blakustiesību
īpašnieki.

Turpinājums

Par spīti COVID-19 pandēmijai un pulcēšanās ierobežojumiem, autori turpina strādāt. Ja literāti un gleznotāji līdz šim ir pieraduši strādāt vienatnē, visgrūtāk ir klājies mūziķiem, kas lielā mērā zaudējuši iespēju klausītājus satikt klātienē. Liela daļa mūziķu darbu ir pārcēlušies digitālajā vidē, taču radusies izdevība strādāt pie ierakstiem un vairāk nekā jebkad arī pie koncertierakstiem, kas pieejami tiešsaistē.

Šajā visai sarežģītajā gadā AKKA/LAA turpināja autoru vārdā izsniegt licences gan mūzikas ierakstiem, gan jau sen iecerētiem koncertiem, ko rīkotāji bija spiesti pārcelt interneta vidē.

Turpinājums 21. lpp.

SKANI

Kārlis Kazāks,

AKKA/LAA
prezidents

Iesēt, aplaistīt un novākt ražu

no ierīču lieltirgotāju puses, mēs laikus paredzējām un kārtīgi sagatavojāmies. AKKA/LAA kopā ar LaIPA un Kultūras ministrijas atbildīgajiem ierēdņiem sarūpēja neapgāžamus argumentus un krietni pastrādāja sarunās ar ministrijām, politiskajām partijām un ministriem. Kopīgais darbs nesa augļus, un te es gribētu īpaši uzsvērt AKKA/LAA jurista Imanta Belogrīva ieguldījumu – viņš neatlaidīgi pārstāvēja autoru intereses dažādos līmeņos vairāku gadu garumā. Mums tiešām ir spēcīga organizācija!

Un tagad, kad straujāk risināmie uzdevumi ir paveikti, ir laiks ķerties pie, manuprāt, vissvarīgākā. Esmu izvirzījis mērķi – panākt, lai pieaug izpratne par

Īsts saimnieks zina, ka īpašums prasa darbu un zināšanas. Kad lauki jāar, ar ko jāapsēj un kā tie jākopj, lai iegūtu iespējami labāko ražu. Ar intelektuālo īpašumu ir tieši tāpat – katram pašam jāsaprot, kā ar to darboties, kam uzticēt apsaimniekošanas tiesības un ko darīt pašam. Nekas nenotiek pats no sevis, tāpēc ir svarīgi, lai autoru vidē valda izpratne par to, kas ir autortiesības, kur rodas autoratlīdzība un kas, pie joda, ir AKKA/LAA. Ir lietas, kuras autoriem vajadzētu zināt, vēl pirms palaist savu darbu tautās.

Lai mēs visi kopā kļūtu zinošāki, ir jāiesaistās ikvienam. Ar patiesu prieku skatos uz drūmā ierobežojumu laika pozitīvajām blaknēm. Autori un radošā darba veicēji ir apzinājušies, ka viens nav karotājs. Aktīvi sevi piesaka pagājušajā gadā dibinātā Pašnodarbināto mūziķu biedrība, aktivizējusies arī Latvijas Rakstnieku savienība un citas radošās organizācijas. Priecē, ka ir izdevies sarīkot semināru mūziķu biedrībai par autortiesību pamatiem, un jau tagad ir skaidrs, ka šādi semināri turpināsies, lai kopā runātu par svarīgākajiem jautājumiem. Es ļoti labprāt sagaidītu arī citu nozaru radošo ļaužu iniciatīvu, kas ļautu mums kopīgiem spēkiem augt un iepazīt AKKA/LAA kā mūsu pašu – autoru organizāciju. Ir patiess prieks, ka mūsu organizācijas rindas pamazām sāk papildināties ar jauniem biedriem, jo nav noslēpums, ka tieši biedri ir tie, kuri veido AKKA/LAA tik stipru, cik tā ir.

Es ļoti augstu vērtēju autorus, kuri zvana vai raksta, lai pastāstītu, ko AKKA/LAA varētu darīt labāk. Tas reizēm ļauj pamanīt lietas, kas citkārt paskrējušas garām nepamanītas. Jau sākot savas gaitas padomes prezidenta amatā, palūdzu izveidot e-pasta adresi karlis.kazaks@akka-laa.lv un ar prieku atveru katru tajā iesūtīto ziņu. Reizēm lieliem darbiem vajag mazu ideju.

Man, protams, gribētos, lai mēs pēc iespējas drīzāk varētu atgriezties dzīvē bez ierobežojumiem, bet, kamēr vēl neesam izšķīduši pa koncertiem, izstādēm un dzejas lasījumiem, novēlu katram autoram kaut nedaudz sakārtot savu intelektuālā īpašuma saimniecību. Kaut vai pamēģinot saprast, kādas tiesības katrs no mums ir uzticējis AKKA/LAA. Un esat laipni aicināti uz kuģa – kļūstiet par biedriem!

Dr. philol.

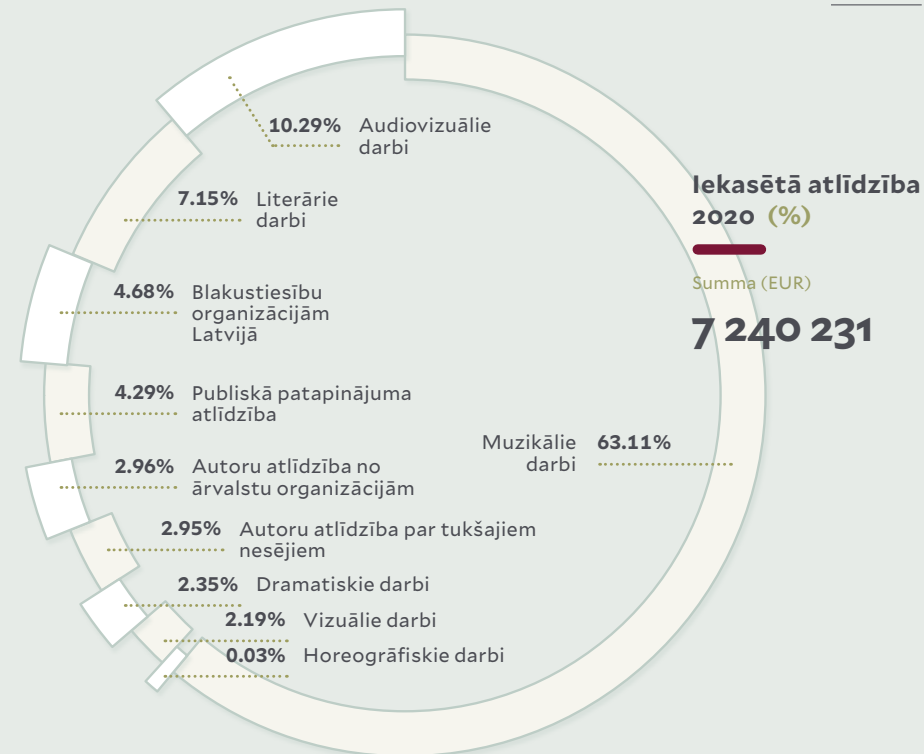
Inese Paklone,

AKKA/LAA
izpilddirektore

Atskatoties uz 2020. gadu

AKKA/LAA un līdzīgas autoru biedrības, kas patiesībā ir sava veida uzņēmumi, ir dibinātas kā ilgtspējīgas, un ilgtspējai ir cieša saikne un ietekme uz mūsu biedrības attīstības stratēģiju kopumā.

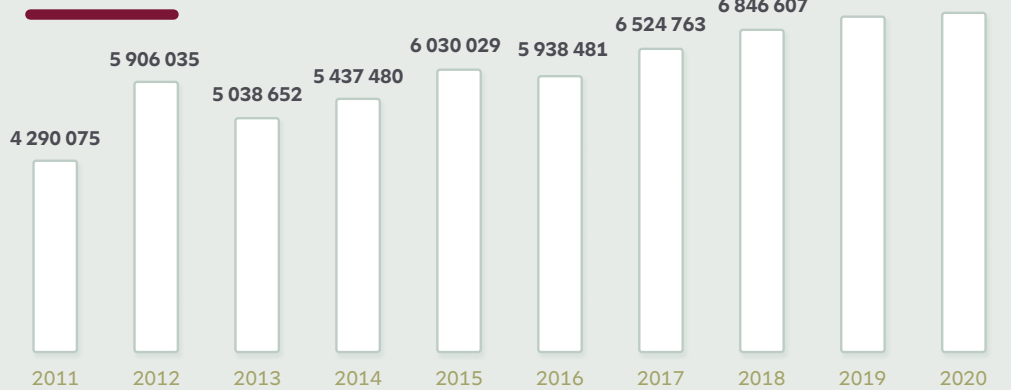
Biedrības funkciju secīga izpilde prasa laiku pat vairāku gadu ritējumā, jo nereti licenču jeb atļauju izsniegšana autoru darbu lietotājam, atlīdzības iekasēšana, sadale un izmaksa notiek ilgstošā laika posmā. Funkciju izpildei pakārtotās praktiskās darbības ir atkarīgas no mūsu darbiniekiem, kuri laika gaitā guvuši pieredzi un kļuvuši ļoti efektīvi, lai Latvijā nostiprinātu autortiesības. Tas labvēlīgi ietekmējis mūsu darbības rādītājus, un tam vislabākais pierādījums ir iepriekšējā gada rezultāti.

2020. gads paliks pasaules vēsturē kā globālas kovidkrīzes gads, kurš vairāk nekā jebkas cits atklāja autoru darba trauslumu, riskus un arī radošo cilvēku sabiedriskā statusa un sociālās aizsardzības trūkumu. Tāpēc tik būtiska ir profesionāla autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, un mūsu biedrība tāda ir. AKKA/LAA nesamazināja savus ieņēmumus un autoratlīdzības sadales apjomu, bija arī pirmā, kas valstī savu iespēju robežās pastiprināja atbalstu radošā darba veikšanai, palielinot kopš 2015. gada no Kultūras un izglītības (KI) fonda piešķiramo Autora stipendiju un ikgada konkursu skaitu. 2020. gada trijos konkursos stipendijas parastajā 700 EUR apmērā saņēma 96 autori, un tās viņiem ļāva turpināt radošo darbu. Tikai par 40 tūkstošiem saruka Latvijas

autoriem izmaksātā atlīdzība, neskatoties uz to, ka tika slēgti teātri, kinoteātri, koncertzāles un samazinājās iespējas darbus lietot visdažādākā veida sarīkojumos, viesmīlības un HORECA (hoteli, restorāni, kafejnīcas) uzņēmumos, rūpniecības preču tirdzniecības vietās. Nevienam taču nespēja iedomāties situāciju, kad kultūras dzīvei nāksies pārcelties tikai uz digitālo vidi. Ar to šī krīze autoriem bija daudz sāpīgāka nekā iepriekšējā globālā finanšu krīze 2008.–2009. gadā, kad nenotika kultūras vietu, kā arī sabiedriskās ēdināšanas, viesmīlības u.c. uzņēmumu piespiedu slēgšana. Mūsu biedrības loma šajos apstākļos ļoti pieauga, jo, neraugoties uz ieņēmumu kritumu darbu dzīvajā, publiskajā izpildījumā, palika un palielinājās darbu attālinātais/digitālais lietojums un līdz ar to ieņēmumi no masu medijiem, ieskaitot interneta vietnes.

Iekasētās atlīdzības summas 2011–2020 (EUR)

Ta sagadījies, ka autori man ir uzticējuši pārstāvēt mūsu visu intereses savādā laikā. Es, protams, varētu gausties un rakstīt par iekasētās autoratlīdzības paredzamo sarukumu, rādīt skumjas tabulu ailes un galu galā secināt, ka viss ir slikti. Tomēr izvēlēšos citu variantu – laiku, kad klātienēs koncerti, pasākumi, dzejas lasījumi, izstādes un citas kultūras norises ir ierobežotas, izmantot, lai mācītos un arī citiem pastāstītu par iespējām parūpēties pašiem par savu īpašumu. Jā, autora darbs ir īpašums, un tieši tā ar to vajag rīkoties.

Savas tiesības ir jāaizsargā, un par tām jāparūpējas. Autoriem ir laimējies, ka mums ir spēcīga organizācija, kas ar savu teju 30 gadu pieredzi spēj ne tikai iekasēt un sadalīt autoratlīdzību, bet arī parūpēties par jautājumiem, kuri vairāk skar tieši autorus, ne pašas AKKA/LAA darbību. Vēl pagājušajā gadā nācās iesaistīties, lai panāktu, ka saimnieciskās darbības regulējumā iecerētā nodokļu

reforma neskar autoru ienākumus no kolektīvā pārvaldījuma organizācijām. Ierēdņu vēlmi aplikt AKKA/LAA izmaksātās autoratlīdzības ar pilnu saimnieciskās darbības nodokļu slogu izdevās apturēt, pateicoties sarunām gan ar valsts prezidentu, gan finanšu un kultūras ministriem. Izdevās panākt, ka autoratlīdzības no kolektīvā pārvaldījuma organizācijām saglabā iepriekšējo regulējumu, tostarp arī ar nodokli neapliekamo ienākumu daļu.

Kārtīgu darbošanos prasīja arī ilgus gadus pa ministriju un darba grupu gaiteniem muļļātais jautājums par tukšo nesēju atlīdzības sarakstā iekļaujamo ierīču klāsta papildināšanu. Mums izdevās panākt, ka saraksts beidzot tiek papildināts, iekļaujot tajā arī mobilo telefonus. To, ka saraksta atjaunošanas process būs sarežģīts un līdz ar to nāksies saskarties ar milzīgu spiedienu

intelektuālo īpašumu gan pašu autoru un autoru darbu izmantotāju rindās, gan sabiedrībā kopumā. Tāpēc kopā ar izpildītāju un producentu apvienību LaIPA jau esam panākuši, ka Kultūras ministrija ir noteikusi atbildīgo personu un tai pakļautu darba grupu, kurai jāpanāk, ka jautājumi par intelektuālo īpašumu tiek iekļauti obligātajā izglītības saturā, sākotnēji koncentrējoties uz mūzikas un mākslas vidusskolām. Man ne reizi vien ir nācies saskarties ar mūzikas un mākslas skolu absolventiem, kuru zināšanas mums visiem tik būtiskajos jautājumos līdzinās nullei. Ir laiks to mainīt. Protams, ka process būs gana sarežģīts, bet es ticu, ka autori kopā ar AKKA/LAA darbiniekiem un pieaicinātiem speciālistiem būs spējīgi izveidot modernu un viegli uztveramu mācību materiālu, kas kļūs par topošo profesionāļu zināšanu pamatu.

Foto: © Matīss Markovskis

2020. gads AKKA/LAA pastāvēšanas vēsturē bija finansiāli vislielāko ienākumu gads. Par rekordgadiem secīgi nosauca jau divus iepriekšējos – 2018. un 2019. gadu, tomēr 2020. gads bija vēl labāks. Kopējā savāktā autoratlīdzība bija 7,24 miljoni EUR, par 1,7% vairāk nekā 2019. gadā. Lielākās atlīdzības summas iekasētas par muzikālo, literāro un audiovizuālo darbu lietojumu, tāpat arī par Latvijas autoru darbu izmantojumu ārvalstīs.

2020. gada 31. decembrī AKKA/LAA ar Latvijas autoriem un mūzikas izdevējiem bija noslēgusi tiešos pārvaldījuma līgumus par šādiem darbu veidiem: 5024 – par muzikālajiem darbiem, 2158 – par literārajiem darbiem, 1031 – par dramatiskajiem darbiem, 735 – par dramatiski muzikālajiem darbiem, 855 – par vizuālajiem darbiem, 724 – par audiovizuālajiem darbiem, 531 – par horeogrāfiskajiem darbiem un 471 – par fotogrāfisku darbu administrēšanu. Saskaņā ar tiešajiem pārvaldījuma līgumiem AKKA/LAA pārstāvēja 6796 Latvijas tiesību īpašniekus un gandrīz 4,5 miljonus ārvalstu tiesību īpašnieku saskaņā ar vairāk nekā 220 ārvalstu autoru organizāciju pārstāvniecības līgumiem.

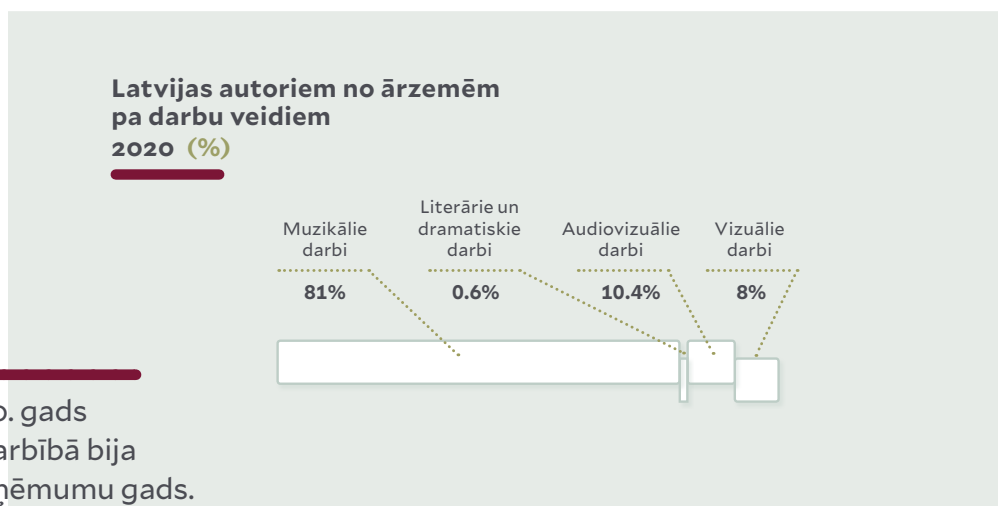
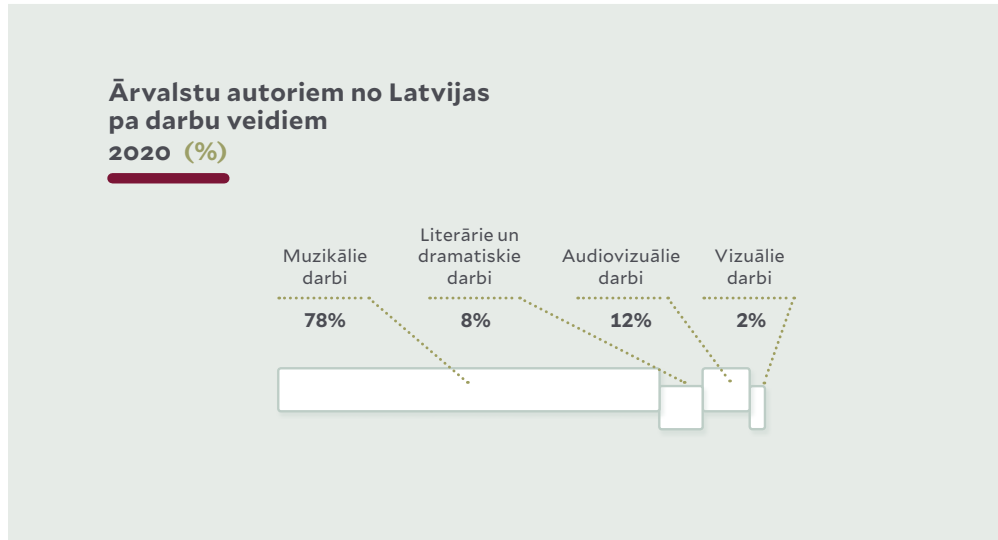
To autoru skaits, kuri gada laikā noslēdza ar AKKA/LAA tiešos pārvaldījuma līgumus par dažādiem darbu veidiem, vidēji nav mainījies – 181.

Pamatojoties uz līgumiem ar Latvijas blakustiesību organizācijām, atsevišķos tiesību veidos AKKA/LAA pārstāvēja arī Latvijas izpildītāju un producentu apvienību (LaIPA), Latvijas Kinoproducentu asociāciju (LKPA) un Latvijas Profesionālo aktieru apvienību (LaPAA).

Atgādinu, ka 2020.

gads mūsu darbībā bija vislielāko ieņēmumu gads. 95,32% no kopējā apjoma veidoja autoriem savāktā atlīdzība, bet 4,68% saņēma blakustiesību īpašnieki.

Par muzikālo, literāro un horeogrāfisko darbu izmantojumu publiskā izpildījumā 2020. gadā iekasēti 1 867 430 EUR, tajā skaitā 850 482 EUR par mūzikas izpildījumu koncertos un teātra izrāžu iestudējumos, 951 513 EUR par ierakstu mūzikas atskaņojumu publiskās vietās un 65 435 EUR par mūzikas publisko

2020. gads mūsu darbībā bija vislielāko ieņēmumu gads.

95,32% no kopējā apjoma veidoja autoriem savāktā

atlīdzība, bet 4,68% saņēma blakustiesību īpašnieki.

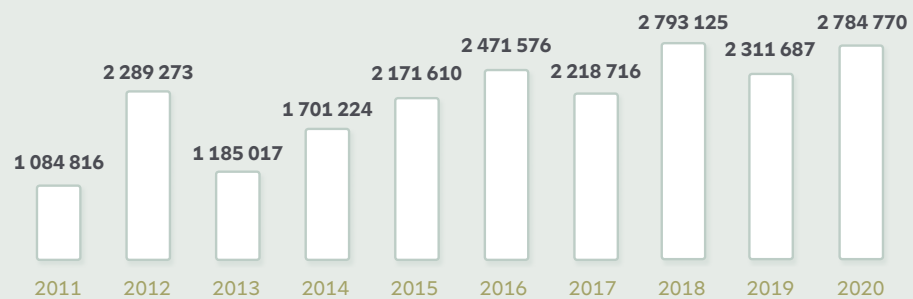
izpildījumu, demonstrējot filmas. Salīdzinājumā ar 2019. gadu iekasētās autoratlīdzības samazinājums bija 1 346 867 EUR jeb

42% no iepriekšējā gada ieņēmuma.

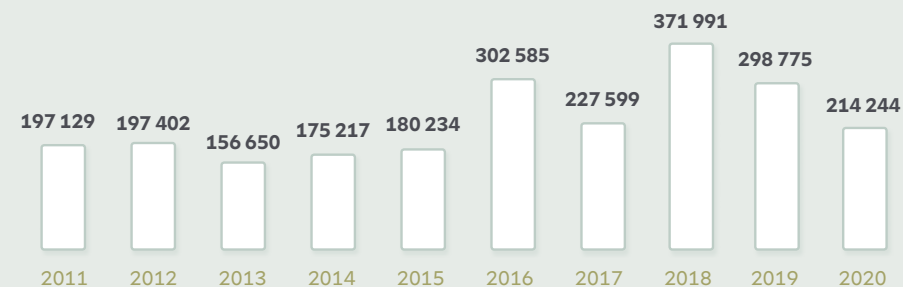
2020. gads iesākās ar stabili iepriekšējos gados izveidotu sabiedrisko vietu fona mūzikas lietotāju tīklu. COVID-19 epidēmijas ierobežošanas dēļ ieviestie pasākumi, lēmumi par atkārtotiem stingrākiem ierobežojumiem vai ekonomikas slēgšanu negatīvi ietekmēja saimniecisko darbību tirdzniecības, izmitināšanas, ēdināšanas un izklaides nozarē. AKKA/LAA viļņveidīgi apturēja licenču līgumu darbību uz laiku un katram licenciātam manuāli veica maksājamās autoratlīdzības

korekcijas un pārrēķinus, ņemot vērā piespiedu pilnīgu vai daļēju dīkstāves periodu. Distancēšanās un pakalpojumu sniegšanas ierobežojumiem saglabājoties, ēdināšanas uzņēmumi slēdza klientu zāles un pārprofilējās uz ēdienu izsniegšanu līdzņemšanai vai piegādi uz mājām. Līdz ar to šie ēdināšanas uzņēmumi darbību gan turpināja, bet, tā kā klienti uzskatījās tikai īsu brīdi, mūziku neatskaņoja. Nepārtikas tirdzniecības veikali pārstrukturēja darbību, piedāvājot pircējiem iespēju preces iegādāties internetā, un samazināja fizisko veikalu skaitu. Skaistumkopšanas uzņēmumi ierobežotas klientu plūsmas un apgrozījuma samazinājuma apstākļos no mūzikas atskaņošanas atteicās. Izklaides un atpūtas nozares – klubu, spēļu zāļu – darbība 2020. gadā vairākkārt tika ierobežota gan regulējot darba laiku, gan darbību aizliedzot vispār, un līdz gada beigām šī joma tā arī neatjaunoja darbību. 2020. gada 3. un 4. ceturksnī

Ārvalstu autoriem no Latvijas 2011–2020 (EUR)

Latvijas autoriem no ārzemēm 2011–2020 (EUR)

regulāri apzinājām tos licenciātus, kuri darbību pārtraukuši paši, kam uzņēmuma saimnieciskā darbība bija apturēta ar Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu vai pasludināts maksātnespējas process. Šiem uzņēmumiem licenču līgumu darbība pārtraukta pēc AKKA/LAA iniciatīvas.

Publiskais izpildījums ir orientēts uz klausītāju un skatītāju, un, iztrūkstot publikai, nav arī publiskā izpildījuma. Aptuveni pusgadu ārkārtējās situācijas laikā pasākumu rīkošana bija aizliegta vispār, savukārt vasarā – fragmentāra, ar reglamentētu apmeklētāju skaitu. Tika atcelti vai pat vairākkārt pārcelti vasaras mūzikas festivāli, pilsētu svētki un koncerti. Ar krasi ierobežotu apmeklētāju skaitu klātienē notika tikai divi festivāli – “Sansusī” un kultūras festivāls “Komēta”. Koncertorganizācijas pārorientējās, piedāvājot programmas interneta tiešsaistē. Koncertorganizāciju eksistenci lielā mērā nodrošina ieņēmumi

no klausītāju iegādātajām biļetēm, un daudzi nevalstiskā sektora uzņēmēji iepriekšējo projektu izmaksas sedz ar nākamo projektu biļešu ieņēmumiem. Situācijas dēļ zaudētie plānotie ieņēmumi radīja problēmas nomaksāt AKKA/LAA izrakstītos rēķinus.

Filmu demonstrēšanas nozarē no 2020. gada marta vidus tika slēgti kinoteātri visā valstī, vēlāk kino izrādīšanas vietās ierobežots skatītāju skaits, un gada nogalē kinoteātru darbība pārtraukta atkal. Kinoteātru apmeklētāju skaits 2020. gadā sasniedza tikai trešdaļu no apmeklējumiem iepriekšējā gadā. Pavisam darbību pārtrauca viens no lielākajiem kinoteātriem – “Multikino”. Filmu festivāli pārcēlās uz virtuālo vidi.

AKKA/LAA Muzikālo darbu nodaļa turpināja pilnveidot licencēšanas procesu vadību, pakāpeniski pārejot uz licenciātu atskaišu saņemšanu elektroniskā formātā, kas ļauj mazināt administratīvās izmaksas.

Audiovizuālo darbu nodaļa

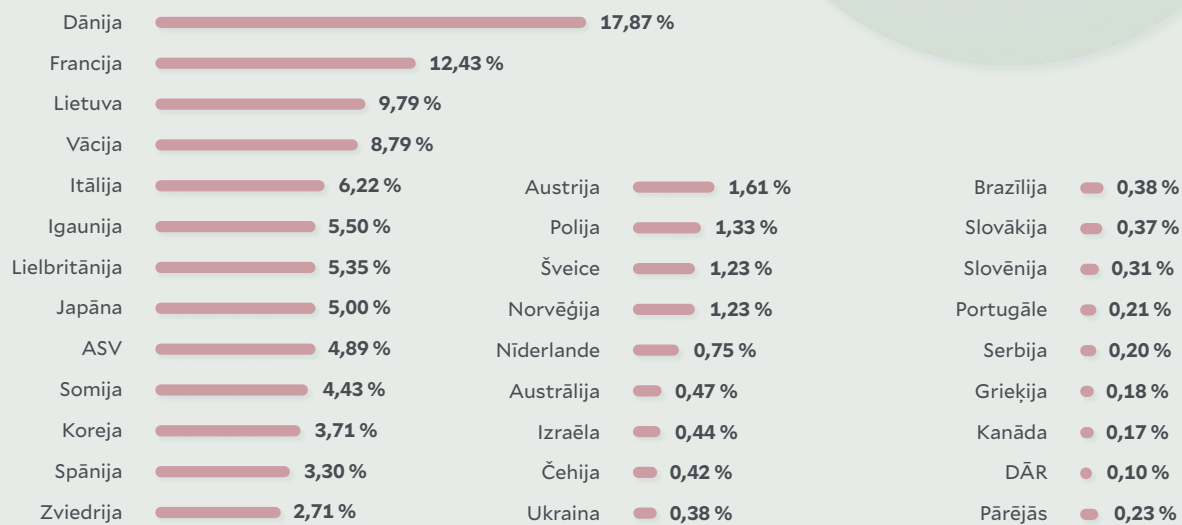
administrē Latvijā uzņemtu filmu izmantojumu publiskā izpildījumā, to raidīšanu ēterā, publiskošanu, padarot tās pieejamas tiešsaistē, un reproducēšanu (tajā skaitā arī filmu fragmentu iekļaušanu jaunos audiovizuālos un skatuves darbos). 2020. gadā nodaļa iekasēja 101 424 EUR, par 46 % vairāk nekā 2019. gadā. Tāpat, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, gandrīz divkārt palielinājās par filmu fragmentu reproducēšanu iekasētās atlīdzības apjoms, kas sasniedza 9 493 EUR. Par filmu publisku demonstrēšanu iekasēti 3 435 EUR, aptuveni uz pusi mazāk nekā iepriekšējā gadā. To kompensē pat vairāk nekā divas reizes pieaugusi summa par audiovizuālo darbu publiskošanu tiešsaistē – 2020. gadā tā sasniedza 8 231 EUR.

Ziņas

Latvijas autoriem no ārzemēm 2020 (%)

Summa (EUR)

214 244

Mediju nodaļa administrē muzikālo darbu izmantojumu elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos (radio un televīzijā), tos raidot un izplatot kabeļtelevīzijās un slēgtās interneta protokola televīzijās, tāpat arī to reproducēšanu nesējos un izmantojumu tiešsaistē.

2020. gadā nodaļa kopumā iekasēja 3 952 077 EUR.

Iekasētā atlīdzība salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 69%. Uz vispārējās situācijas fona tas skaidrojams ar šādiem faktoriem: 1) no elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir saņemta lielākā daļa no iepriekšējos gados nenomaksātās atlīdzības, kas ir rezultāts noslēgtam izlīgumam un veiksmīgi pabeigta tiesvedībai, 2) elektronisko plašsaziņas līdzekļu 2020. gadā maksājamā atlīdzība tika aprēķināta uz 2019. gada ieņēmumu bāzes, ko nebija ietekmējis nākamā gada ekonomiskais kritums. Lielākie nodaļas ieņēmumi 2020. gadā gūti no retranslēšanas un muzikālo darbu raidīšanas TV.

2020. gadā ieņēmumi no muzikālo darbu reproducēšanas un padarīšanas par pieejamu attiecībā pret 2019. gadu pieauga par 94%. Ievērojams ieņēmumu kāpums bija interneta jomā: tie pieauguši par 323%.

Tas ir saistīts ar pārrobežu straumēšanas platformu veiktajām iemaksām, arī ar pandēmijas ierobežojumu iespaidā arvien pieaugošo autoru darbu izmantojumu tiešsaistē.

Literāro un dramatisko darbu nodaļa izsniedz licences un iekasē autoriem atlīdzību gan par literāro darbu (publicēšana, reproducēšana, raidīšana, izmantojums internetā), gan dramatisko darbu izmantojumu (publiskais izpildījums teātros, reproducēšana, raidīšana, izmantojums internetā). Nodaļa licencē arī muzikālo darbu publicēšanu grafiskā formātā jeb nošu izdošanu un šāda veida izmantojumu internetā. Savukārt, izsniedzot licences autoru darbu izmantojumam iestudējumos, tiek licencēts ne tikai tekstu (lugas, literārie darbi), bet arī muzikālo darbu (muzikāli dramatiski darbi, speciāli rakstīta mūzika un jau esoši muzikāli darbi), arī horeogrāfisku darbu un scenogrāfisku darbu (scenogrāfija un kostīmi) izmantojums teātru iestudējumos, šo iestudējumu ieraksts (reproducēšana) un to raidīšana un izmantojums internetā. Nodaļa iekasē autoratlīdzību arī par horeogrāfisko darbu demonstrēšanu televīzijā.

2020. gadā nodaļa literāro un muzikālo darbu izdevējiem izsniegusi 123 licences, kas ir mazāk nekā 2019. gadā, kad tika izsniegtas 152 licences. Atsevišķas licences tika anulētas, jo sakarā ar pandēmijas ierobežojumiem, piemēram, netika izdoti iecerētie nošu izdevumi, kas bija paredzēti konkrētiem koncertiem. Izdevēji samazināja arī iecerēto izdevumu tirāžu, kas saistīts ar grāmatu tirdzniecības ierobežojumiem pandēmijas laikā. Salīdzinot no izdevniecībām savāktās atlīdzības dinamiku pēdējo divu gadu laikā, vērojams iekasētās autoratlīdzības kritums – 2019. gadā tika iekasēti 30,33 tūkstoši EUR, bet 2020. gadā – 18,28 tūkstoši EUR.

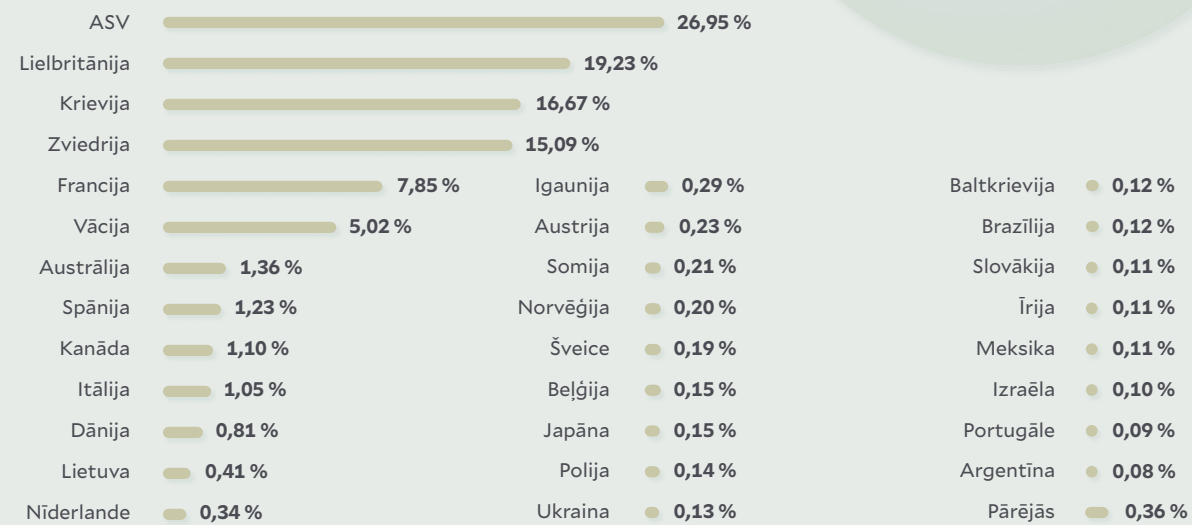
Sakarā ar publisko izrāžu ierobežojumiem teātriem izsniegto licenču skaita un iekasētās atlīdzības ziņā vērojams ļoti būtisks kritums. Kopumā teātriem 2020. gadā izsniegtas 180 licences (2019. gadā – 352), savukārt iekasētā atlīdzība bija 190,36 tūkstoši EUR (attiecīgi – par dramatiskajiem darbiem 141 tūkstotis EUR un par muzikālajiem darbiem iestudējumos – 48 tūkstoši EUR). Daļu iekasētās atlīdzības veidoja avansa maksājumi par teātru iecerētajiem ārvalstu autoru darbu iestudējumiem 2021. gadā – teātri joprojām cer, ka pandēmijas raisītie ierobežojumi tiks mazināti.

Ziņas

Ārvalstu autoriem no Latvijas 2020 (%)

Summa (EUR)

2 784 770

Ievērojot, ka publiskais izpildījums tika būtiski ierobežots vai pat pilnībā pārtraukts, daļa izmantojuma pārcēlās uz digitālo vidi, vispirms veidojot dažādus darbu ierakstus. Būtisks jaunums – teātra iestudējumu ierakstus veidoja ne tikai Latvijas Televīzija, bet arī paši teātri. Tā kā autoru darbu izmantojums pārcēlās uz digitālo vidi, bija vērojams ļoti straujš izsniegto licenču un iekasētās autoratlīdzības pieaugums arī internetā. AKKA/LAA pārstāvēto autoru literāro un muzikālo darbu grafiskā formātā (notis) izmantošanai internetā tika izsniegtas 95 licences (2019. gadā – 11), iekasēti 15,37 tūkstoši EUR par literāro darbu izmantojumu un 187 EUR par nošu izmantojumu. Savukārt par teātra iestudējumu ierakstu izmantojumu e-vidē izsniegtas 40 licences, un iekasētā atlīdzība pārsniedza 14,6 tūkstošus EUR. Ja gada sākumā lielākā daļa iestudējumu ierakstu skatītājiem tika piedāvāti bez maksas, gada nogalē parādījās jauna tendence – teātri veidoja e-izrādes un arī agrāko iestudējumu ierakstus skatītājiem piedāvāja par maksu. Diemžēl par šādu izmantojumu saņemtā atlīdzība nekompensēja teātru zaudējumus, jo dzīvās izrādes nodrošināja daudz lielākus ieņēmumus gan teātriem, gan arī autoriem procentu veidā iekasētās autoratlīdzības izteiksmē.

Vizuālo darbu nodaļa administrē vizuālo un fotogrāfisko darbu plašo un daudzveidīgo izmantojumu – reproducēšanu dažādos iespieddarbos (grāmatās, preses izdevumos, brošūrās, izstāžu katalogos utt.), reproducēšanu plakātos, uz dažādiem materiāliem, datu nesējos, filmās, reprodukciju izmantojumu iestudējumos, demonstrēšanu televīzijā un publiskošanu internetā. Nodaļas pārziņā ir arī vizuālo darbu tālākpārdošanas iekasēšana, sadale, tāpat arī tās atlīdzības sadale, kas iekasēta par vizuālo darbu retranslēšanu kabeļtelevīzijās.

Vizuālo un fotogrāfisko darbu autoriem 2020. gadā savāktā atlīdzība (158 383 EUR) bija par 50 000 EUR lielāka nekā iepriekšējā gadā. Tie autori, kuri saņēma atlīdzību par darbu demonstrēšanu televīzijā, saņēma arī daļu atlīdzības no kabeļtelevīzijām un nesēju atlīdzības.

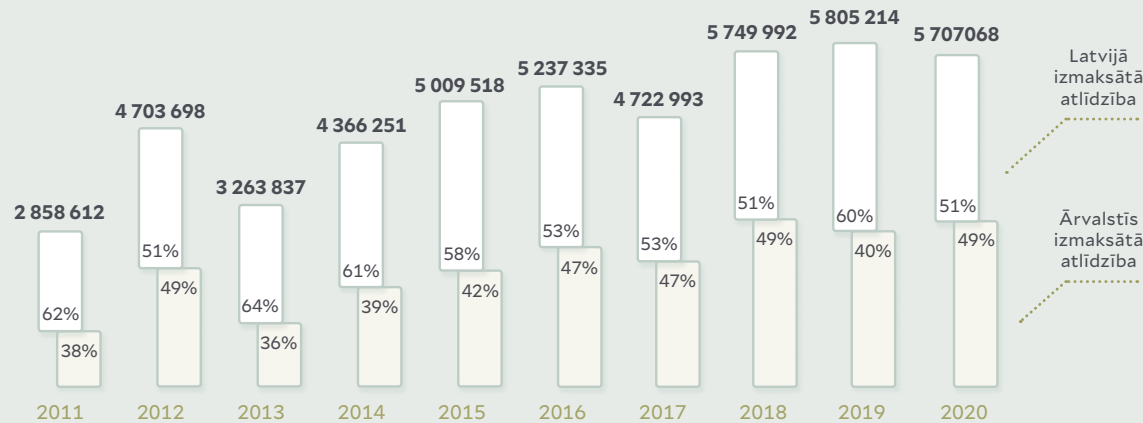
COVID-19 krīze ietekmēja vizuālo darbu izmantojuma iespējas, t.i., palielinājās izmantojums digitālā formātā un interneta vidē, kas 2020. gadā bija par 150% lielāks nekā iepriekšējā gadā.

Vizuālo darbu tālākpārdošana joprojām notiek tiešsaistes izsolēs, un 2020.gadā ienākumi bija par 20% lielāki.

Publiskā patapinājuma nodaļa administrē autoru (to skaitā teksta autoru, tulkotāju, mākslinieku, sastādītāju) un producentu tiesības uz atlīdzības saņemšanu par viņu darbu, t.sk. fonogrammu un filmu kopiju publisko patapinājumu Latvijas bibliotēkās. 2020. gadā no Kultūras ministrijas par darbu publisko patapinājumu 2019. gadā tika saņemti 310 294 EUR. Atlīdzības sadalei nepieciešamā informācija par konkrētu autoru darbu izsniegumiem tika apkopota 161 Latvijas bibliotēkā, uzskaitīti izsniegumi 22 344 grāmatām, 176 filmām, 492 nošu izdevumiem un 545 fonogrammām. Kopumā par grāmatu, nošu, fonogrammu un filmu kopiju izsniegumiem sadalīti 269 288 EUR. No šīs summas 265 947 EUR saņēma autori, bet 3 341 EUR – blakustiesību īpašnieki.

Nesēju atlīdzības nodaļa autoriem iekasē atlīdzību par tukšajiem materiālajiem nesējiem, kas tiek importēti Latvijas teritorijā. Atlīdzības lielumu, iekārtas, par kurām jāmaksā atlīdzība, un atlīdzību saņemošās tiesību subjektu grupas nosaka LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 321.

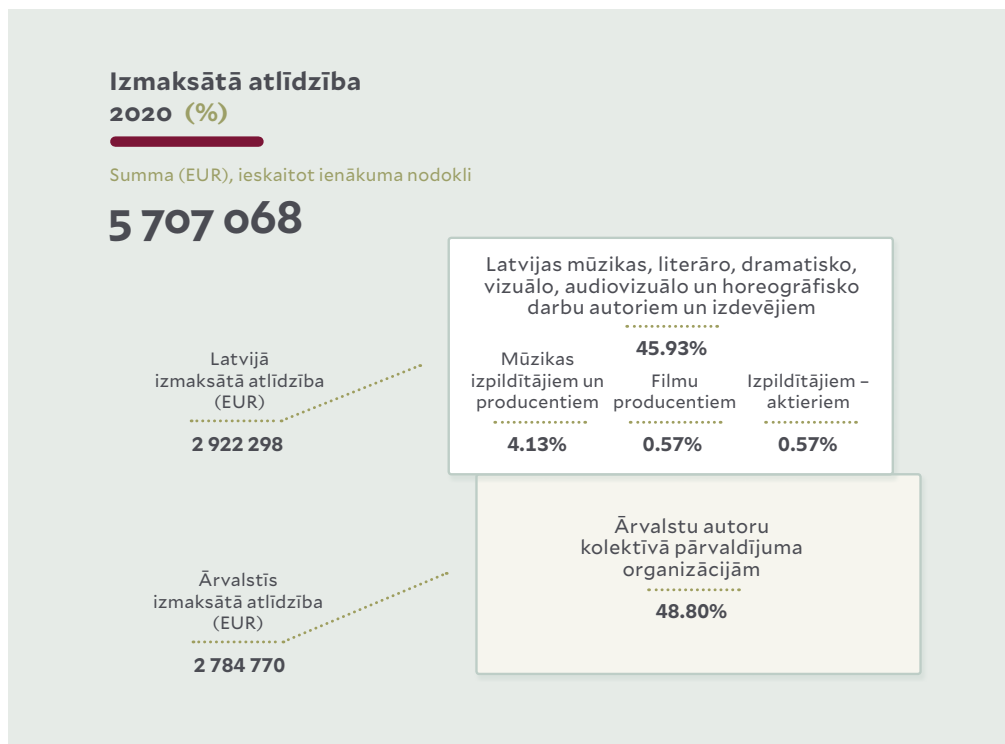
Ziņas

Izmaksātās atlīdzības summas
2011-2020 (EUR)

Salīdzinājumā ar 2019. gadu nesēju atlīdzības iekasēšanas ieņēmumi par 2020. gadu kopumā palika gandrīz nemainīgi.

2020.gads bija sarežģīts gads. Līdzīgi daudziem citiem birojiem arī AKKA/LAA lielu daļu darba veica attālināti. Saskaņā ar tajā brīdī esošajiem valdības norādījumiem tika ierobežota vai pilnībā apturēta apmeklētāju un darbinieku plūsma. Birojā tika ieviesti stingri kontaktēšanās drošības noteikumi. Lai darbinieki varētu pilnvērtīgi strādāt no mājām, tika nodrošināti portatīvie datori un efektīvs pieslēgums darba datubāzei. Līdz ar to netika apturēts ne licencēšanas nodaļu, ne Dokumentācijas un sadales nodaļas, ne citu nodaļu darbs. Svarīgi, ka darbu reģistrāciju un sadales bija iespējams veikt katru mēnesi, kas, cerams, kaut nedaudz bija atbalsts autoriem.

Strādājot attālināti, pastiprināti pievēršamies gan AKKA/LAA vienotās informācijas sistēmas (AVIS), gan ārvalstu datubāzu papildināšanai. IT nodaļa veica nepieciešamos uzlabojumus, lai AKKA/LAA datubāzi varētu iekopēt Zviedrijas autoru organizācijas *STIM* datu bāzē, no kuras dati tālāk aizceļo uz starptautisko *CIS-NET* datu bāzi, kas pieejama visām pasaules autoru organizācijām. Savukārt salīdzinājumā ar 2019. gadu jauno darbu skaits AKKA/LAA datubāzē tika gandrīz divkāršots. Latvijas muzikālo darbu datubāze papildinājās ar 105 068 reģistrētiem darbiem, no kuriem

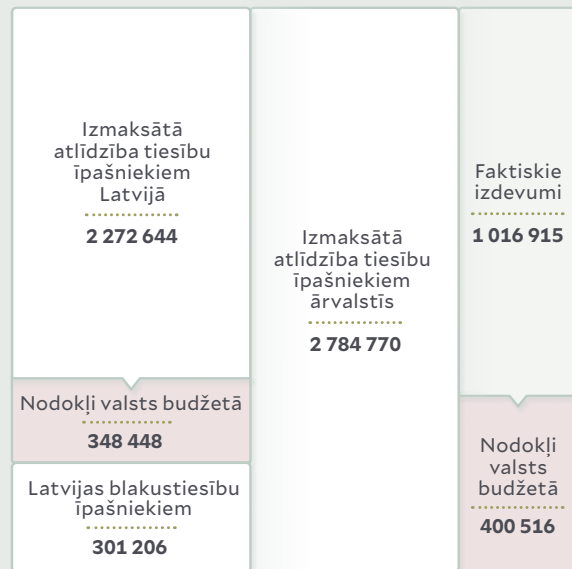
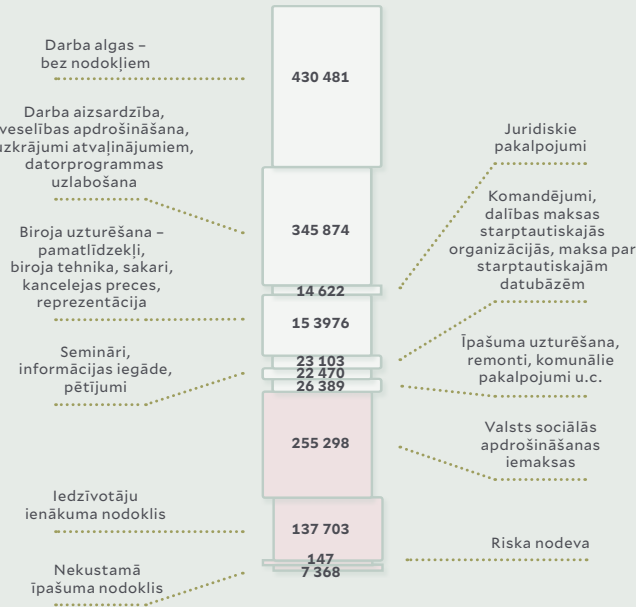
gandrīz pusi veidoja Latvijā atskaņoti ārzejmu autoru darbi. AVIS datubāzē tika apstrādātas 39 695 darbu lietotāju atskaišu programmas, kas bija gandrīz par tūkstoti vairāk nekā 2019. gadā.

Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un AKKA/LAA kopsapulces lēmumu autoratlīdzību sadalēs turpinājam izmantot gan pilna apjoma autoru darbu izmantojuma programmas, gan veicām sadales pēc analogijas un izlases programmām. No koncertiem

un lielajām raidorganizācijām iekasēto atlīdzību sadalījām, izmantojot pilna apjoma programmas, nesēja atlīdzību dalījām pēc analogijas un izmantojot kompilētās programmas, atlīdzību par mūzikas ierakstu (mehāniskās mūzikas) atskaņošanu sadalījām gan pēc analogijas, gan izmantojot izlases programmas.

2020. gadā AKKA/LAA Latvijas autoriem un izdevējiem atlīdzībā (ieskaitot ienākuma nodokli) izmaksājusi – 2,62 miljonus, ārvalstu

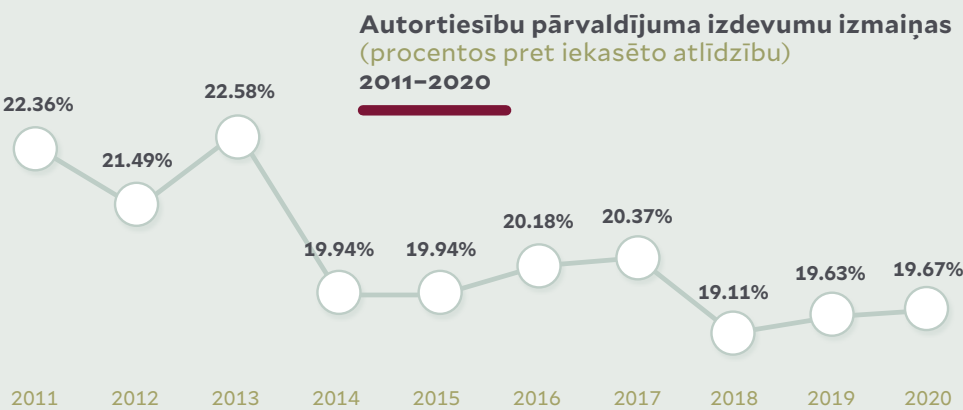
Ziņas

2020. gadā izmaksātā
atlīdzība/ nodokļi/ faktiskie izdevumi (EUR)Faktiskie izdevumi
(EUR)

2020. gadā Latvijas muzikālo darbu datubāze papildinājās ar 105 068 reģistrētiem darbiem, no kuriem gandrīz pusi veidoja Latvijā atskaņoti ārzejmu autoru darbi. AVIS datubāzē tika apstrādātas 39 695 darbu lietotāju atskaišu programmas, kas bija gandrīz par tūkstoti vairāk nekā 2019. gadā.

autortiesību organizācijām – 2,78 miljonus, mūzikas izpildītājiem un producentiem Latvijā – 235 tūkstošus, filmu producentiem Latvijā – 32,8 tūkstošus, izpildītājiem (aktieriem) Latvijā – 32,8 tūkstošus EUR.

Milzīgo biedrības darbu 2020. gadā veica 9 padomes locekļi un 34 darbinieki, no kuriem 25 darbinieki dara unikālu darbu,

ko Latvijā neviens citur neveic. 2020. gada 27. augustā tika pārvēlēta un 14. oktobrī darbu sāka AKKA/LAA padome, kuras sastāvā Jāni Holšteinu-Upmani aizstāja Juris Petraškevičs, par biedrības prezidentu kļuva Kārlis Kazāks.

Kopējie administrēšanas atskaitījumi jeb faktiskie izdevumi 2020. gadā bija 19,67% no ieņēmumiem.

AKKA/LAA 2020. gadu beigusī ar 17 993 EUR lielu ieņēmumu pārsniegumu pār izdevumiem.

Biedrības AKKA/LAA pilns 2020. gada pārskats un zvērinātā revidenta ziņojums elektroniski iesniegts VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā. Pārskats par AKKA/LAA savāko un autoriem sadalīto atlīdzību aizsūtīts Starptautiskās autoru un komponistu biedrību konfederācijas (CISAC) sekretariātam. Gada pārskats publicēts arī [AKKA/LAA mājaslapā](#).

Eiropas Savienības jaunākās direktīvas autortiesību jomā

2019. gadā Eiropas Savienība pieņēma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2019/790 par autortiesībām un blakustiesībām vienotajā tirgū (*Digital Single Market* jeb Digitālā vienotā tirgus direktīva, turpmāk – DSM direktīva) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2019/789, kas paredz, kā īstenojamas autortiesības un blakustiesības, kuras piemēro noteiktām raidorganizāciju tiešsaistes pārraidēm un televīzijas un radio programmu retranslācijām (turpmāk – Raidorganizāciju direktīva).

Šo direktīvu prasības Latvijai nacionālajos normatīvajos aktos jāievieš līdz 2021. gada 7. jūnijam. Šobrīd LR Kultūras ministrijas sasauktajā Autortiesību likuma darba grupā, piedaloties visu ieinteresēto pušu pārstāvjiem, t.sk. arī AKKA/LAA, noris aktīvs darbs pie nepieciešamo grozījumu izstrādes Autortiesību likumā un Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likumā. Tomēr jau šobrīd ir paredzams, ka DSM direktīvas un Raidorganizāciju direktīvas prasības netiks laikus pārņemtas nacionālajos normatīvajos aktos. Te gan jāatzīst, ka situācija Latvijā maz atšķiras no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, jo lielākajā daļā abu direktīvu ieviešana ievērojami kavējas.

Direktīvas paredz gan pilnīgi jaunu regulējumu autortiesību jomā, gan grozījumus un papildinājumus esošajās tiesību normās, lai nodrošinātu regulējuma harmonizāciju Eiropas Savienībā (ES).

DSM direktīva

Autortiesību ierobežojumi

DSM direktīva paredz vairākus autortiesību ierobežojumus:

- 1) autortiesību un blakustiesību objektu izmantošanā tekstizracei un datizracei;
- 2) autortiesību ierobežojumu autortiesību un blakustiesību objektu izmantošanā digitālajā un pārrobežu mācību procesā;
- 3) autortiesību ierobežojumu kultūras mantojuma saglabāšanā.

Daļa šo ierobežojumu ir jauna un saistīta ar autoru darbu izmantošanu tiešsaistē, daļa koriģē un paplašina jau iepriekš no ES direktīvas 2001/29/EK izrietošos ierobežojumus, nosakot tos kā dalībvalstīm obligāti ieviešamus.

Līdztekus šiem, no DSM izrietošajiem ierobežojumiem, Autortiesību likuma darba grupā tiek diskutēts arī par izvēles autortiesību ierobežojumiem, kuri Latvijā iepriekš netika pārņemti, transponējot Direktīvas 2001/29/EK prasības par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā.

Komerčiālā aprītē neesošu darbu izmantošana

DSM direktīva paredz sevišķu tiesisko režīmu komerčiālajā aprītē neesošu darbu licencēšanai attiecībā uz to izmantošanu kultūras mantojuma iestādēs (bibliotēkās, muzejos, arhīvos). Atbilstoši šai kārtībai kolektīvā pārvaldījuma organizācija ar kultūras mantojuma iestādi var noslēgt līgumu par to, ka tā darbus vai blakustiesību objektus, kas atrodas iestādes kolekcijā, bet vairs nav pieejami komerčiālajā aprītē, reproducē, izplata, publisko vai dara pieejamus sabiedrībai neatkarīgi no tā, vai visi licences tvērumā esošie tiesību subjekti ir pilnvarojuši kolektīvā pārvaldījuma organizāciju. Šajā ziņā tiesību pārvaldījums līdzinās tiem gadījumiem, kuros autortiesības tiek pārvaldītas tikai kolektīvi, tikai tas attiecas uz ierobežotu licences saņēmēju loku un arī ierobežotu izmantojamo darbu loku. Tāpat īpašs nosacījums ir tāds, ka individuālie autori, kuru darbus aptver šāda licence, ir tiesīgi prasīt tos izslēgt no licences tvēruma un izmantojumu pārtraukt.

Autoru darbu izmantošana tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu platformās

DSM direktīva sīkāk skaidro jau esošos normatīvos aktus un to, kādi pienākumi un saistības ir tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kuri autoru darbus izmanto lielā apjomā. Šajā ziņā DSM apstiprina jau esošo regulējumu, kurš nosaka, ka attiecīgās tiešsaistes platformas (*YouTube, SoundCloud, Facebook, Vimeo, Dailymotion, Instagram* u.c.) publisko autoru darbus jeb padara tos pieejamus sabiedrībai, tām ir pienākums saņemt nepieciešamās autortiesību subjektu atļaujas, un, ja tas nav darīts, platformas ir atbildīgas par autortiesību pārkāpumu.

Taisnīgas atlīdzības princips

DSM direktīva paredz ES dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, ka autori un izpildītāji, licencējot darbu izmantojumu vai nododot savas tiesības, saņem pienācīgu un samērīgu atlīdzību. Dalībvalstīm ir

ricības brīvība šī mērķa sasniegšanai, bet, lai autori praktiski varētu šīs tiesības īstenot, dalībvalstīm ir jānodrošina autora tiesības:

- a) saņemt informāciju par viņa darba izmantošanu;
- b) koriģēt līgumu, prasot papildu atlīdzību, ja sākotnēji pielīgta atlīdzība izrādās neadekvāti maza;
- c) atkāpties no līguma, ja licenciāts neizmanto autora darbu.

Raidorganizāciju direktīva

Raidorganizāciju direktīva nosaka izcelsmes valsts principa piemērošanu raidorganizācijas sniegtajiem papildinošajiem tiešsaistes pakalpojumiem. Pārņemot šo regulējumu, praksē tiks atvieglota autoru darbu izmantošana raidorganizāciju interneta vietnēs, jo daļa no attiecīgā izmantojuma neatkarīgi no faktiskās pieejamības dažādās valstīs tiks uzskatīta par izmantojumu tajā valstī, kur atrodas attiecīgās raidorganizācijas galvenā uzņēmējdarbības vieta, nevis par izmantojumu katrā no valstīm, kur faktiski pieejama raidorganizācijas interneta vietne. Attiecīgi raidorganizācijām būs vienkāršota licenču saņemšana, jo tās būs nepieciešamas tikai attiecībā uz raidorganizācijas mītnes valsti. Šī regulējuma kontekstā ir svarīgi, ka tas neattieksies uz jebkuru raidorganizācijas veikto autoru darbu izmantojumu, un arī tas, ka direktīva noteic, kādi kritēriji ņemami vērā, nosakot autoratlīdzības apmēru par šādu izmantojumu.

Autortiesību jomā Raidorganizāciju direktīvas ietvaros turpinās dalībvalstu normatīvo aktu harmonizēšana attiecībā uz retranslēšanu. Latvijas Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likumā jau šobrīd ir ietverts normatīvais regulējums, kura ietvaros visas retranslēšanas darbības regulējamas vienoti, uz visiem retranslēšanas veidiem attiecinot vienādus nosacījumus un saglabājot tehnoloģiski neitrālu autortiesību regulējumu (tai skaitā nosakot to identisku attiecībā uz retranslēšanu neatkarīgi no retranslējamās programmas izcelsmes valsts). Līdz ar to no individuāla autora interešu skatpunkta šajā jomā nav paredzamas praktiskas izmaiņas.

Raidorganizāciju direktīva tāpat paredz regulējumu attiecībā uz programmu pārraidīšanu ar tiešu signāla pievadīšanu kā vienotu atsevišķu publiskošanas darbību. Minētais jautājums iepriekš nebija tieši regulēts Latvijas normatīvajos aktos, bet tikai atzīts tiesu praksē.

Imants Belogrīvs,

AKKA/LAA Juridiskās nodaļas vadītājs

Autortiesības un nodokļi kopš 2021. gada 1. jūlija

Labā ziņa ir tāda, ka, saņemot autoratlīdzību no kolektīvā pārvaldījuma organizācijas,

arī pēc 1. jūlija nekas nemainās:

- no ienākuma, kas samazināts par nosacīto izdevumu normu 25% vai 50% apmērā (atbilstoši darba veidam), ietur iedzīvotāju ienākuma nodokli(IIN), piemērojot 20% likmi;
- nodokli valsts budžetā **autoratlīdzības izmaksātājs** samaksā līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 23. datumam;
- autoram **nav jāreģistrējas kā saimnieciskās darbības veicējam;**
- ja nepieciešams (ja gada ienākums pārsniedz 20 004 EUR), autors saskaņā ar IIN progresīvo likmi (skatīt informāciju zemāk) piemaksā IIN uz gada ienākumu deklarācijas pamata;
- no 01.07.2021 ienākums, kas saņemts no kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, **netiek ietverts maksātāja saimnieciskās darbības ienākumos;**
- no atlīdzības, kas saņemta no kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, **nav jāmaksā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI).**

Atgādinām iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresivitātes skalu:

Gada ienākumam līdz 20 004 EUR	20%
Gada ienākuma daļai no 20 004 EUR līdz 60 800 EUR	23%
Gada ienākuma daļai , kas pārsniedz 60 800 EUR	31%
(iepriekš 31,4%)	

Autorus, kas domā, ka viņu kopējais gada ienākums (visi ienākumi, ne tikai autoratlīdzība) pārsniedz **20 004** EUR, **lūdzam rakstīt mums iesniegumu**, lai, izmaksājot autoratlīdzību, piemērojam 23% nodokļa likmi. Tad, iesniedzot gada deklarāciju, nebūs jāpiemaksā nodoklis. Autoriem, kas to jau ir izdarījuši, **atkārtots iesniegums nav jāraksta**.

Sīkāka un detalizētāka informācija atrodama VID mājaslapas sadaļā “Esmu autoratlīdzības saņēmējs”.

Runājot par **autoratlīdzības līgumiem** – tie netiek atcelti arī pēc 2021. gada 1. jūlija. Mainās tikai nodokļu nomaksas kārtība.

Autors var izvēlēties vienu no 2 variantiem.

1

Turpināt izmantot autoratlīdzības režīmu (līdz 31.12.2021)

IIN maksā pasūtītājs **no pilnas** līguma summas, nepiemērojot izdevumu normas:

- ja autoratlīdzība **< 25 000** EUR: **25%** likme
 - ja autoratlīdzība **> 25 000** EUR: **40%** likme
- Samaksātā IIN sadalījums:
VSAOI – 80%, IIN – 20%.

Uzmanību! Izmantojot šo režīmu, autoram vajadzēs Valsts ieņēmumu dienestam (VID) iesniegt vienreizēju deklarāciju par saņemto autoratlīdzību no 01.07.2021 līdz 31.12.2021. 2021. gada autoratlīdzības saņēmēja deklarāciju iesniedz **līdz 28.02.2022**. Sagatave ar VID jau esošajiem datiem būs pieejama EDS. Tajā būs dati no pasūtītāju ziņojumiem nākamajā mēnesī pēc izmaksas. Autors papildinās deklarāciju ar iztrūkstošo informāciju, ja nepieciešams (ja pasūtītājs nav samaksājis nodokli, autoratlīdzību izmaksājuši vairāki pasūtītāji vai autoratlīdzība gūta ārvalstīs). Ja autors deklarāciju neiesniedz, VID līdz 05.03.2022 aprēķinās nodokli no saviem datiem un paziņos to autoram EDS. Ar šo paziņošanu VID uzskatīs, ka deklarācija ir iesniegta.

2021. gada otrā pusgada autoratlīdzības deklarācijā **nepiemēro**:

- attaisnotos izdevumus,
- autoratlīdzības izdevumu normas,
- diferencēto neapliekamo minimumu,
- atvieglojumus.

Ienākumi, ko autoratlīdzības saņēmējs uzrādīs deklarācijā, netiks ietverti gada ienākumu deklarācijā – kopējā ar nodokli apliekamajā ienākumā, kuram tiek piemērota progresīvā nodokļa likme. Šī īpašā autoratlīdzības saņēmēja deklarācija **nav** iedzīvotāja gada ienākumu deklarācija.

2

Reģistrēties kā saimnieciskās darbības veicējam

Šajā gadījumā autors var rīkoties divējādi.

a) maksāt IIN vispārējā režīmā

IIN rēķina gada ienākumu deklarācijā, atskaitot izdevumus:

- nosacītā izdevumu norma 25% vai 50% no autoratlīdzības (nav jāpamato) vai
- faktiskie izdevumi (jāpamato ar čekiem, kvītiem, rēķiniem).

IIN maksā pats autors

(to vairs nedarīs pasūtītājs) Saimnieciskās darbības ieņēmumiem tāpat piemēro progresīvo iedzīvotāju ienākuma likmi. Jāņem vērā, ka pašam jāmaksā arī VSAOI. Šo iemaksu aprēķins ir diezgan komplikēts. Ar to detalizētāk var iepazīties VID metodiskajos materiālos vai arī konsultējoties ar VID.

b) maksāt mikrouzņēmuma nodokli (MUN)

MUN maksā no ienākumiem (bruto ieņēmumiem) uz ceturkšņa deklarāciju pamata.

MUN likmes 2021. gadā:

- apgrozījumam **< 25 000** EUR: **25%**
 - apgrozījumam **> 25 000** EUR: **40%**
- Samaksātā IIN sadalījums:
VSAOI – 80%, IIN – 20%.

Gunta Dambe,

AKKA/LAA galvenā grāmatvede

Autortiesību bezgalības balva 2020

Kopš 1999. gada AKKA/LAA apkopo ziņas **par iepriekšējā gadā visdaudzveidīgāk izmantotajiem darbiem**, par ko autoriem iekasēta atlīdzība. Tagad to ļauj darīt vienotās informācijas sistēma AVIS, nav ne žūrijas, ne citu lēmēju.

Biedrība AKKA/LAA ir starpnieks – no vienas puses, ir autori, kas tai uzticējuši pārstāvēt savas tiesības, un, no otras puses, ir tie, kas autoru darbus vēlas izmantot un par izmantojumu saņēmuši atļauju – licenci.

Autortiesību bezgalības balva (ABB) kalpo kā atgādinājums par ceļiem, kādos pasaulē laists darbs spēj aiziet, pat ja sākotnēji autors tādus nav pat iedomājies. Dzejolis iekrīt dziesmā, kas tāpat kā glezna vai fotogrāfija var iekļūt filmā vai videoklipā, stāsts var pārtapt lugā, scenārijā vai rokooperā, glezna vai tās fragments piepeši kļūst vajadzīgs muzejam vai reklāmistiem, darbs var ieslīgt aizmirstībā uz gadu gadiem un tad atkal atdzimt iepriekš neparedzētā veidolā.

Daudzveidīgs izmantojums nenozīmē, ka darbs autoram bijis ienesīgs naudas izteiksmē. Turklāt jāņem vērā, ka AVIS uzrāda darījumus caur licenci, t.i., visus gadījumus, kad autoru darbu izmantotāji atļaujas par autordarbu izmantojumu kārtojuši caur biedrību AKKA/LAA.

AKKA/LAA pārstāv visas radošās nozares – mūzikas, filmu, stāstu, lugu, vizuālo darbu un deju autorus. ABB par izmantojumu 2019. gadā pelnījuši:

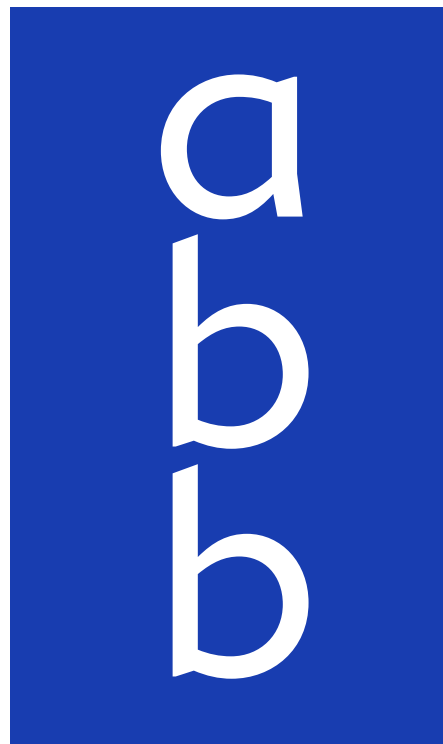
rakstniece un dramaturģe Rasa Bugavičute-Pēce –

par darbu “Puika, kurš redzēja tumsā” – izdota grāmatā 2019. gadā (“Latvijas Mediji”); lugu, ko autore uzrakstījusi pēc savas grāmatas, pirmizrāde Latvijas Nacionālajā teātrī 2019. gada 4. decembrī, darba fragmenti iekļauti Latviešu valodas aģentūras izveidotajā mācību līdzeklī – Māris Bušmanis, Inga Mudele, “Pašvadītu mācīšanos veicinoši teksti un uzdevumi literatūrā”, kas izvietots www.valoda.lv;

rakstnieks un dramaturgs Māris Bērziņš –

par krājumu “Gūtenmorgens”, kas ilgstoši un plaši tiek izmantots dažādos veidos, sākotnējiem tekstiem papildinoties ar arvien jauniem stāstiem par Gūtenmorgenu; pirmoreiz izskanējis 2006. gada Prozas lasījumos, kopš 2007. gada vairākkārt izdots – “Gūtenmorgens” (“Karogs”, 2007), “Gūtenmorgens, mazliet pakuplināts krājums” (“Mansards”, 2009),

“Gūtenmorgens. Otrreiz” un “Gūtenmorgens (pirm’reiz)” (abi – apgādā “Dienas Grāmata”, 2017), bijušas arī publikācijas periodikā. Izdots kā klausāmgrāmata (“Apostrofs”, 2013), pieejams e-grāmatā. Izmantojot stāstu “Gūtenmorgens un laika mašīna”, 2009. gadā uzņemta īsfilma ar tādu pašu nosaukumu (rež. Elīna Ļihačeva, Laikmetīgās mākslas centrs). Uzņemta arī filma “Gūtenmorgens un Jāņi” (rež. Elīna Eihmane, “Mistrus Media”, 2013), Gūtenmorgena tēls darbojas filmā “Gūtenmorgens un Vienciems” (rež. Linda Olte, LTV, 2016). Sabiles KN amatierteātris 2017.gadā iestudējis teātra izrādi “Gūtenmorgens un Ķērpīši”. Latvijas Nacionālais teātris krājumu “Gūtenmorgens. Otrreiz” ierakstījis audiogrāmatā un ievietojis interneta vietnēs <https://m.youtube.com/user/Nacionalaisteatris> un <https://soundcloud.com/>;

rakstniece un dramaturģe Lelde Stumbre –

par lugu “Burvīgie blēži”: kopš 2014. gada teātra kluba “Austrumu robeža” repertuārā (iestudēta kā režisora Kārļa Anitena diplomdarbs”), Latvijas amatierteātru aktīvajā repertuārā – Matīšu amatierteātrī, Siguldas tautas teātrī, Baldones amatierteātrī, Litenes TN amatierteātrī, Ozolnieku Tautas nama Jauniešu teātra studijā, Lauberes, Vārves, Matkules amatierteātros, arī Stokholmas Latviešu amatierteātrī u.c. Lugas teksts pieejams interneta vietnē <https://stumbrelugas.wordpress.com/lielas-lugas/>;

mākslinieks Rītums Ivanovs –

par “Jāņa Zuzāna portreta”, “Novaka Džokoviča portreta” un gleznas “Pēc Vermēra” publicēšanu preses izdevumos un LNMM mākslasdarbu katalogā; par “Tautas padomes prezidenta, Satversmes sapulces prezidenta, Latvijas Valsts prezidenta Jāņa Čakstes portreta” publicēšanu LNMM mākslasdarbu katalogā un reproducēšanu LR Saeimas izdotajos izdevumos; par darbu demonstrēšanu televīzijā, publiskošanu internetā un retranslēšanu Francijā un Vācijā, arī par tālākpārdošanu Zviedrijā;

fotogrāfe Agnese Zeltiņa –

par fotogrāfijām no operas iestudējumiem “Makbets”, “Iemūrētie”, “Karmena”, “Tanheizers”, “Turaidas Roze”, “Izvirtības hronika”, “Fausts” un “Klīstošais holandiešis”, kas publicētas Annas Ancānes, Mikus Čežes un Anitas Vanagas grāmatā “No skices līdz izrādei. Latvijas Nacionālā opera un balets 100” (LNO, 2019); par fotogrāfiju demonstrēšanu LTV, publiskošanu internetā un retranslēšanu Francijā un Vācijā;

komponists

Kārlis Auzāns –

par mūziku dokumentālajai filmai “Saules staros” (“*Under the Sun*”, rež. Vitālijs Manskis, 2015), ko redzējuši televīzijas skatītāji Apvienotajā Karalistē, Polijā, Zviedrijā, Vācijā, Norvēģijā, Honkongā, Kanādā, Japānā un Čehijā;

mūzikas un teksta autors

Guntars Račs

un aranžētājs

Gints Stankevičs

par tituldziesmu “Klausieties visi”, kas izdota albumā (“Mikrofona ieraksti”, 2019) *un plaši izskanējusi* radio, koncertos un internetā;

grupa

“Prāta vētra” –

Renārs Kaupers, Jānis Jubalts, Kaspars Roga, Māris Mihelsons un teksta autori Frensiss Hilijs un Sergejs Timofejevs – par dziesmu “Flashlight” multiplikācijas filmai “Sniega karaliene” (“*Walt Disney Pictures*”, 2013), kas demonstrēta Francijā, Vācijā, Portugālē, Kanādā, Japānā un krievu valodā ar dziesmu “*Gori, gori jasno*” vēl rādīta arī Krievijā, Čehijā, Polijā un Izraēlā;

komponists

Rihards Dubra –

par skaņdarbu “*O Crux Ave*”, kas atskaņots ierakstos internetā, radio un televīzijā ne tikai Latvijā, t.sk. skanējis koncertos un ēterā Apvienotajā Karalistē, Šveicē, Zviedrijā, Japānā, Polijā, Somijā un Vācijā;

horeogrāfe

Taiga Ludborža

un komponists

Juris Kulakovs –

par deju “*Es, meitīņa, kā rozīte*”, kas demonstrēta televīzijā un plaši izmantota koncertos visā Latvijā.

Balvas nodrošinājis
AKKA/LAA
Kultūras un
izglītības fonds.

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA KI fonda sabiedrisko attiecību
speciāliste

Autora stipendija

Ņemot vērā COVID-19 pandēmijas ietekmi uz kultūras dzīves norisi 2020. gadā, AKKA/LAA divu gada Autora stipendijas konkursu vietā ieviesa vēl trešo. Ar padomes lēmumu trīs konkursi ir ieplānoti arī 2021. gadā.

Autora stipendija 700 EUR apmērā domāta individuālam autoram radošas ieceres īstenošanai – sēklai, kas iesējama, lai iecere materializētos. Gadu gaitā gan noskaidrojies, ka autoriem naudas visvairāk trūkst jau gatavas ieceres realizācijai – mūziķiem ierakstam, gleznotājiem materiālu apmaksai, rakstniekiem grāmatas izdošanai.

12. Autora stipendijas konkursa laureāti:

Ivars Arutjunjans (mūzika),
Arnolds Auziņš (rakstniecība),
Ingmāra Balode (rakstniecība),
Santa Bušs (mūzika),
Rīvars Garoza (mūzika),
Oskars Jansons (mūzika),
Laura Jēkabsons (mūzika),
Aivars Kalējs (mūzika),
Jurijs Kasjaničs (rakstniecība),
Marta Kauliņa (mūzika),
Hannes Korjus (rakstniecība),
Jānis Ķirsis (mūzika),
Vilis Lācītis (rakstniecība),
Artūrs Mangulis (mūzika),
Lorete Medne (mūzika),
Biruta Ozoliņa (mūzika),
Olga Pētersone (rakstniecība),
Gaitis Jānis Pujāts (mūzika),
Andris Riekstiņš (mūzika),
Māris Rungulis (rakstniecība),
Ieva Samauska (rakstniecība),
Anna Sērūma (mūzika),
Pēteris Sīdars (vizuālā māksla),
Haralds Šimanis (mūzika),
Lelde Stumbre (kino),
Signe Vanadzīņa (vizuālā māksla),
Kristaps Vanadziņš (mūzika),
Andris Vecumnieks (mūzika),
Rihards Zaļupe (mūzika),
Zane Zusta (rakstniecība),
Juris Zvirgzdiņš (rakstniecība).

13. Autora stipendijas konkursa laureāti:

Ieva Akuratere (rakstniecība),
Viesturs Alksnītis (filmas),
Kārlis Auzāns (mūzika),
Inguna Cepīte (rakstniecība),
Imants Daksis (mūzika),
Andris Dzenītis (mūzika),
Krista Dzudziļo (multimediāli darbi),
Jānis Einfelds (rakstniecība),
Andris Akmentiņš (rakstniecība),
Kristīne Kalniņa (mūzika),
Anete Kozlovskā (mūzika),
Ūna Laukmane (vizuālā māksla),
Raimonds Macats (mūzika),
Daiga Mazvērsīte (rakstniecība),
Jēkabs Nīmanis (mūzika),
Juris Pavītols (mūzika),
Sniedze Prauliņa (mūzika),
Evilena Protektore (mūzika),
Valts Pūce (mūzika),
Arnīs Račinskis (mūzika),
Indra Riše (mūzika),
Jānis Ruņģis (mūzika),
Agnese Rozniece (mūzika),
Knuts Skujenieks (rakstniecība),
Jānis Strazds (mūzika),
Māra Upmane-Holšteine (mūzika),
Anna Veismane (mūzika),
Aigars Voitišķis (mūzika),
Rihards Zaļupe (mūzika),
Otto Zitmanis (vizuālā māksla),
Kaspars Zemītis (mūzika),
Egils Zirnis (rakstniecība),
Atis Zviedris (mūzika).

**Nākamā pieteikšanās Autora stipendiju konkursam
gaidāma 2021. gada augustā.**

Atkal tie paši grābekļi

Pandēmijai ieilgstot, autoru darbi arvien biežāk tiek izmantoti teātra iestudējumu ierakstos, kas pieejami digitālajā vidē. Iepriekšējā izdevumā stāstīju par bezmaksas iestudējumiem teātru tiešsaistes platformās, taču jau pērnā gada nogalē šis izmantojums arvien vairāk pārcēlās uz maksas vidi – šobrīd vairāki teātri gan agrāko gadu iestudējumus, gan aktuālajā repertuārā vēl iekļauto iestudējumu ierakstus piedāvā noskatīties par maksu. Lielāko daļu atļauju par šo izmantojumu teātri ir saņēmuši no AKKA/LAA, un arī atlīdzību autori saņem ar AKKA/LAA starpniecību.

Visi autoru un teātru savstarpēji noslēgtu līgumu slidenie formulējumi, kas analizēti iepriekšējos izdevumos un rakstos par teātru līgumiem, nu kļuvuši īpaši aktuāli. Pateicoties vairāku autoru acīgumam un nopietnai attieksmei pret līguma parakstīšanas jautājumu, mūsu rīcībā nonākuši šobrīd teātru autoriem piedāvātie līgumi, un tajos jau skaidri samanāmas arī jaunā laika tendences – līgumā jo īpaši tiek uzsvērts iestudējumu potenciālais izmantojums, tos reproducējot un piedāvājot tiešsaistē.

AKKA/LAA ir bijusi iespēja iepazīties arī ar vairāku Latvijas teātru jaunākajiem līgumiem, kas tiek piedāvāti autoriem un kurus mums iesnieguši paši teātri. Šā gada sākumā pēc Latvijas Nacionālā teātra iniciatīvas kopā ar mūsu Juridiskās nodaļas vadītāju Imantu Belogrīvu attālināti tikāmies ar teātra direktoru Jāni Vimbu, sarunā piedaloties arī Literārās nodaļas vadītājai Ievai Strukai, teātra administrācijas darbiniekiem un juristam. Sastapāmies ar patiesu teātra ieinteresētību noskaidrot aktuālos jautājumus, kas skar autortiesību ievērošanu, mēģinot sabalansēt gan teātra, gan autoru intereses. Protams, teātris vienmēr centīsies rūpēties par savām interesēm, ko sarunā nenoliedza arī Jānis Vimba, taču vienojāmies kopējā atziņā, ka jāatrod līdzsvars starp abu pušu tiesībām un pienākumiem.

Ziņa, kas ir jau vairākkārt regulāri atkārtota – autoram svarīgi saprast, ka **viņa radīto darbu iespējams izmantot visdažādākajos veidos**. Tas attiecas arī uz pirmajā acumirkli šķietami tikai konkrētajam teātra iestudējumam radītu darba dramatisējumu vai tulkojumu, mūziku un dziesmām, horeogrāfiju, scenogrāfiju un kostīmiem. Teātris parasti iestudē un, lietojot Autortiesību likuma formulējumu, „publiski izpilda” lugas vai to tulkojumus, nereti – pēc kāda prozas vai dzejas darba veidotu dramatisējumu. Taču šo tekstu – piemēram, lugas

fragmentus vai izrādē izmantoto dziesmu tekstus – var arī publicēt šī paša iestudējuma programmiņā. Lugu vai tās tulkojumu var izdot arī grāmatā, ielasīt audiogrāmatā, gan grafiskā formātā, gan audioformātā publiskot tiešsaistē, piedāvājot to lasīt/klausīties gan bezmaksas, gan arī maksas vietnēs. Savukārt teātra iestudējumu var ierakstīt jeb reproducēt gan audio, gan audiovizuālā ierakstā, ko tālāk iespējams gan tiražēt, gan raidīt, gan ievietot dažādās digitālajās platformās. Ja ierakstu veic televīzija, to var raidīt ēterā gan fragmentu veidā dažādos raidījumos, gan pilnā apjomā. Arī radio var klausīties autoru literāros darbus, lugas var iestudēt radioteātri, galu

Pateicoties vairāku autoru acīgumam un nopietnai attieksmei pret līguma parakstīšanas jautājumu,

mūsu rīcībā nonākuši šobrīd teātru autoriem piedāvātie līgumi, un tajos jau skaidri samanāmas arī jaunā laika tendences – līgumā jo īpaši tiek uzsvērts iestudējumu potenciālais izmantojums, tos reproducējot un piedāvājot tiešsaistē.

galā – stāstot par iestudējumiem, radio programmā var atskaņot fragmentus no iestudējuma ieraksta. Pēdējā laika aktualitāte – Latvijas televīzija vairs nav vienīgais spēlētājs iestudējumu ierakstu veidošanas tirgū, ierakstus veic gan teātri paši, gan uzņēmēji, no kuriem teātris ir nopircis šādu pakalpojumu. **Un par visiem šiem daudzajiem izmantojuma veidiem autoram pienākas atlīdzība – lietojot likuma formulējumu, par katru darba izmantošanas veidu un katru darba izmantošanas reizi.**

Gandrīz visi iepriekš minētie darbu izmantošanas veidi ir aktuāli ne tikai tekstu, bet arī citu darbu autoriem – komponistiem, horeogrāfiem, scenogrāfiem un kostīmu māksliniekiem. Komponistiem un dziesmu tekstu autoriem der atcerēties, ka atsevišķas dziesmas no kopējās kādai izrādei sacerētās mūzikas nereti iegūst īpašu popularitāti un sāk

dzīvot savu, jau no konkrētās teātra izrādes neatkarīgu dzīvi. Vai autors grib atteikties no iespējas turpmāk saņemt sev pienākošos autoratlīdzību?

Tāpēc autoram nevajadzētu ar vieglu roku parakstīt teātra piedāvāto līgumu, atdodot tam visas mantiskās tiesības uz konkrēto darbu. Juridiski, šādu līgumus parakstot, autors zaudē iespēju saņemt atlīdzību par turpmāku darba izmantojumu. Protams, teorētiski pastāv iespēja, ka teātris autoram samaksā tik lielu atlīdzību, ka viņam vairs nav intereses debatēt par kādiem tiesību veidiem, kurus autors nevēlētos teātrim uzticēt. Taču, kā mums ne reizi vien ir apliecinājuši paši autori – Latvijā tik lielu autoratlīdzību neviens nemaksā.

Turpmāk – galvenie pieturas punkti, kam līgumos jāpievērš uzmanība, lai autors atkal un atkal nekāptu uz tiem pašiem grābekļiem.

Līguma priekšmets

Teātru līgumos kā līguma priekšmets parasti nosaukts vai nu pats darbs, vai tā radīšana, tāpat tiek minēts, ko teātris ar šo darbu turpmāk iesāks, – teātrim tiek nodots noteikts tiesību apjoms, piemēram, līgums konkrētajam teātrim piešķir tiesības „izmantot publiskajā izpildījumā Autora darbu”. Daļa teātru norāda arī ierobežotu izmantošanas termiņu – „līdz brīdim, kad konkrētā izrāde tiek izņemta no repertuāra.” Šāds formulējums korekti definē izmantojuma veidu, par ko tiek slēgts līgums. Parasti līgumos ir konkrēti minēts iestudējums, kurā darbs tiks izmantots, un norādīts tā pirmizrādes datums. Teātri līguma priekšmetā iekļauj arī autora garantijas, ka darbs ir autora personīgi radīts. Tulkotu darbu gadījumā svarīgi precīzi norādīt oriģināldarba autora vārdu un darba nosaukumu, sevišķi ja iestudējumā tiek izmantots cits nosaukums.

Tiesības un pienākumi

Šeit svarīgi apzināties, ko nozīmē ekskluzīvas – tikai konkrētajam teātrim piešķirtas – un neekskluzīvas tiesības, kad bez konkrētā teātra darba varēs izmantot arī kāds cits.

Skaidrs, ka, ņemot vērā Latvijas mērogus, vienu un to pašu lugu diez vai iestudēs vairāki teātri vienlaikus. Šāda prasība nereti ir iekļauta arī ārvalstu autoru līgumos – atļauja iestudēt konkrēto darbu tiek dota ekskluzīvi tikai šim vienam teātrim. Ārvalstu līgumos gan

ekskluzīva atļauja parasti ir arī dārgāka. Šo aspektu mūsu teātri jau ir sapratuši un ne vienmēr no ārzemju autora prasa sev šīs ekskluzīvās tiesības, saprotot, ka, visticamāk, cits teātris to pašu darbu vienlaikus neiestudēs. Kāpēc tad no mūsu pašu Latvijas autora tiek pieprasītas visas tiesības? Ļoti svarīgi, lai līgums ir terminēts, jo, iespējams, pēc kāda laika, kad darbu vēlēties iestudēt kāds cits teātris, tas to brīvi varētu darīt. Daļā līgumu iekļauta atsevišķa sadaļa par izmantošanas atļaujas apmēru – teātris norāda, ka tas nedod atļauju veikt darbu ierakstu un jebkādu citu izmantojumu jebkādiem citiem līdzekļiem komerciālos nolūkos bez iepriekš noslēgtas papildu vienošanās ar autoru. Autors neiebilst, ja bez iepriekšējas saskaņošanas un papildu atlīdzības darba fragmentu ierakstus audio un video formā, tāpat arī elektroniskā formātā izmanto tikai konkrētā iestudējuma reklāmai. Taču daļā teātru līgumu tiesības tiek aprakstītas ļoti izvērsti – jo sevišķi plašas tās ir teātrim, savukārt autoram plaši aprakstīti viņa pienākumi. Līgumos ar autoru dažbrīd ir pārrakstīts gandrīz viss (vai atsevišķos gadījumos – viss) Autortiesību likuma 15. pants, kurā runāts par autora mantiskajām tiesībām. Līgumā pat tiek īpaši uzsvērts – „autors apzinās, ka, noslēdzot šo līgumu, tas attiecībā uz radīto autora darbu saglabā tikai personiskās tiesības”. Jājautā – kāpēc? Vai teātri apzināti vēlas autoram atņemt potenciāli saņemamo atlīdzību par darba turpmāku izmantojumu?

Manuprāt, līgumā vispār nevajadzētu iekļaut izmantojumu, kas nav attiecināms uz konkrēto situāciju, piemēram, “**iznomāt vai publiski patapināt**” attiecas uz pilnīgi citu jomu – ar šo tiesību saprot pārsvarā grāmatu (arī filmu un fonogrammu) patapināšanu bibliotēkā, kas iedibināta, lai autoram kompensētu atlīdzību, ko viņš nesaņem, jo bibliotēkās lasīšana parasti ir bez maksas un cilvēki nepērk attiecīgo grāmatu veikalā. Publiskā patapinājuma maksu autoriem pārskaita AKKA/LAA, kura to dara atbilstoši no valsts saņemtajam pilnvarojumam. Komentējot formulējumu par nomu – šobrīd vispār grūti iedomāties, ka šī tiesība tiktu praktiski izmantota, jo noma un īre paredz darba fizisku kopiju izsniegšanu par samaksu. Mūsdienās tā ir praksē diezgan “atmirusi” tiesība, ko parasti izmanto, piemēram, attiecībā uz vizuālās mākslas oriģināldarbiem, bet tiešsaistē to aizstāj publiskošana un padarīšana par pieejamu individuāli izraudzītā vietā un laikā. Savukārt tiesība “**dramatisēt**”,

kas nereti ir atstāta pilnīgi visos līgumos neatkarīgi no tās būtības – šādu darbību var veikt ar nedramatisku literāru darbu – dzeju vai prozu, šāda tiesība nav jāparedz līgumos par lugas vai lugas tulkojuma izmantojumu, taču to var iekļaut līgumā, kas tiek slēgts, piemēram, ar romāna autoru, kurš dod tiesības savu romānu dramatisēt. Ir skaidri jānošķir, kuri izmantojuma veidi kuram darbu veidam ir piemēroti – uz muzikālajiem darbiem vai scenogrāfiju noteikti neattiecas tiesības darbu tulkot vai dramatisēt.

Ievērojot, ka atsevišķiem teātriem nācies sastapties ar gadījumiem, kad tiek apstrīdēta kāda darba autorība, vai autors, piemēram, radot izrādes scenogrāfiju, ir

Līgumā pat tiek īpaši uzsvērts – „autors apzinās, ka, noslēdzot šo līgumu, tas attiecībā uz radīto autora darbu saglabā tikai personiskās tiesības”. Jājautā – kāpēc? Vai teātri apzināti vēlas autoram atņemt potenciāli saņemamo atlīdzību par darba turpmāku izmantojumu?

izmantojis citu autoru darbus, līgumos vairākkārt īpaši tiek uzsvērts – autors „garantē, ka minētais darbs ir autora jaunrades produkts un tā radīšanā nav nesankcionēti izmantotas vai citādi aizskartas trešo personu autortiesības vai blakustiesības ./.” teātris neuzņemas nekādu atbildību pret trešajām personām šajā sakarā” vai autors garantē, ka darbs būs „viņa radošais produkts, un pēc autora rīcībā esošās informācijas tajā netiks neatļauti izmantoti citu (autoru – S.M.) darbi, ka to radīšana citādi neaizskars trešo personu autortiesības”. Te nu būtu arī autoriem jāatgādina, ka, izmantojot citu autoru darbus (kuru aizsardzības termiņš vēl ir spēkā) sava darba radīšanā, ir jāsaņem šo autoru vai citu tiesību īpašnieku atļauja. Protams, atklāts paliek jautājums, kurš šādu atļauju kārt. Ar šīs prasības iespējamo interpretāciju būtu jāuzmanās autoriem, kuriem pasūta veikt

t.s. atvasinātos darbus – tulkojumus, dramatisējumus vai mūzikas aranžijas. Tulkojuma autoram, ja viņš šo tulkojumu veic pēc teātra pasūtījuma, nav jāuzņemas kārtot oriģināldarba autora atļauju darbu tulkot. Līdzīgi ar muzikālo darbu aranžijām – ja tās komponistam jāveic pēc teātra pasūtījuma, šīs aranžēšanas atļaujas būtu jākārt teātrim. Ja teātris šo atļauju nav nokārtojis, aranžijas autors nevar saņemt sev pienākošos atlīdzību par paveikto darbu. Tas ir ļoti svarīgi – definēt, kuram par ko jāatbild!

Nozīmīgs punkts, ko daži teātri norāda savos līgumos, ir autora personisko tiesību ievērošana. Īpaši tiek atzīmēts, ka autora „vārds tiks minēts visās izrādes programmiņās u.c. ar jauniestudējumu saistītajos izdevumos”. Iesakām visiem autoriem prasīt, lai teātri šo apņemšanos iekļauj savos līgumos. Arī visos ārvalstu autoru līgumos šis punkts ir īpaši uzsvērts.

Kopsavelkot – teātra līgumā būtu iekļaujamās ekskluzīvas tiesības šim teātrim darbu iestudēt un publiski izpildīt uz noteiktu laiku. Pārējās tiesības var paredzēt ar zināmiem ierobežojumiem. Jaunajos pandēmijas apstākļos aktualitāti ieguvušie izmantojuma veidi – iestudējuma ierakstīšana (reproducēšana) un izmantojums tiešsaistē gan, manuprāt, nebūtu jānodod kā ekskluzīva tiesība tikai konkrētajam teātrim. Un pilnīgi noteikti – par to būtu jāparedz papildu atlīdzība. Ja ieraksta kāds cits – arī tas maksās autoram atlīdzību.

Autoratlīdzība

Šai līgumu sadaļai autori, pēc pašu vārdiem, pievērš galveno uzmanību, pārējo nereti caurlūkojot visai pavirši. Pārsvarā visos līgumos autoratlīdzība sastāv no diviem maksājumiem. Pirmā ir fiksēta summa, kas autoram tiek samaksāta līgumā norādītajā termiņā. Autoram svarīgi saprast, vai līgumā norādītā summa ir pirms vai pēc nodokļu nomaksas, šīs jautājumus noteikti ir jāprecizē, ja vien līgumā tas jau nav īpaši norādīts. Otrs maksājums ir autoratlīdzība par darba publisko izpildījumu, kas parasti ir procentu veidā no izrāžu biļešu bruto ieņēmumiem. Tā jānorāda līgumā – piemēram, autors saņem „par autordarba izmantošanu publiskajā izpildījumā 2% autoratlīdzību no izrāžu ieejas biļešu bruto ieņēmumiem”. Šo daļu AKKA/LAA pārstāvētajiem autoriem teātri parasti maksā caur AKKA/LAA, kas arī līgumā tiek norādīts, piemēram, „autors neiebilst, ka autoratlīdzības administrēšanu veic

AKKA/LAA kopsapulces un padomes darbs

Biedrība AKKA/LAA, pamatojoties uz teātra sniegto informāciju par izrāžu ieejas biļešu bruto ieņēmumiem,” vai ka teātris veic „paredzēto autoratlīdzības samaksu, pārskaitot autoratlīdzības summu autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai, kas pārstāv autoru”. Jaunā aktualitāte – līgumos tiek paredzēts, ka šis procenta maksājums būs piemērojams, arī ja izrādi rādīs tiešsaistē par maksu. Līdz šim gan neesam redzējuši līgumos atspoguļotu situāciju, ja tiešsaiste tiek piedāvāta bez maksas, kā tas bija aktuāli pandēmijas sākumā pagājušajā gadā. Tā kā lielākajā daļā līdzšinējo autoru līgumu šis aspekts nebija iekļauts, teātri maksājumus par AKKA/LAA pārstāvētajiem autoriem veica caur AKKA/LAA.

Daļa teātru visus autoratlīdzības maksājumus veic tieši autoram uz norādīto bankas kontu. Te gan vēlamies vērst autoru uzmanību, ka atsevišķi teātri par šo „pakalpojumu” ietur „administrēšanas izdevumus”, kas no agrāk ierastajiem 10% nu ir pieauguši līdz 13% no autoram aprēķinātās atlīdzības. Kad uz šo faktu norādīju vairākiem autoriem, viņi bija patiesi pārsteigti – izrādījās, ka šo punktu līgumā nebija ievērojuši. Protams, autoram ir tiesības izvēlēties, kam maksāt savas autoratlīdzības administrēšanas izdevumus – teātrim vai AKKA/LAA. Tomēr, ja līgumā ar AKKA/LAA autors ir uzticējies savu darbu publisko izpildījumu, reproducēšanu un/vai darbu izmantojumu internetā administrēt AKKA/LAA, šis darbs jāveic mums. Vēlreiz atgādinām, ka AKKA/LAA starpniecības maksa ir 10% no summas, kas no teātriem tiek iekasēta par publiski spēlētajām izrādēm. Iekasētā atlīdzība autoriem tiek pārskaitīta nākamajā mēnesī pēc tam, kad nauda ir ienākusi AKKA/LAA kontā.

Daļa autoru pērn satraucās par mūsu iesaisti teātra un autora savstarpējo līgumu detaļu skaidrošanā, apgalvojot, ka “man nav nekādu pretenziju pret teātri” vai “man nav pamata teātrim neuzticēties”. Šis nav pretenziju vai neuzticēšanās jautājums. Attiecībā ir jābūt juridiski korekti un precīzi definētām, lai katra no iesaistītajām pusēm saprastu gan savas tiesības, gan pienākumus. Un situācijā, kad autors ir noslēdzis līgumu ar AKKA/LAA par savu mantisko tiesību pārvaldību, par vienu no pusēm šajās attiecībās kļūst arī AKKA/LAA.

Sandra Millere,

AKKA/LAA Literāro un dramatisko darbu nodaļas vadītāja

Atgādinām, ka visiem tiesību īpašniekiem, arī autoriem, kas pieteikušies publiskā patapinājuma atlīdzībai, ir iespēja vietnē akka-laa.lv pieslēgties savam personiskajam profilam, kur var redzēt gan reģistrēto darbu sarakstu, gan sekot līdzi atlīdzības izmaksai.

2020. gada 18. jūnijā AKKA/LAA padome attālinātā sēdē nolēma samazināt mēneša minimālo autoratlīdzības tarifu par filmu un filmu mūzikas izmantojumu tiešsaistē. lemesls – ja iepriekš šādas licences pieprasīja lielas kompānijas, pēdējā laikā tieši vietējie producenti pauduši vēlmi portālos nelielā skaitā ievietot pašu ražotas filmas, lai skatītājiem tās būtu legāli pieejamas. Grozījumi stājās spēkā 22. jūnijā. Apstiprinājusi izpilddirektors ziņojumu par darbu 2019. gadā (tas pieejams arī

“AKKA/LAA Ziņu” 51.nr. 6.–10. lpp.), padome vienojās biedru 2020. gada kopsapulci sasaukt otrdien, 11. augustā, plkst. 12. Darba kārtībā iekļautas arī jaunas padomes vēlēšanas. Biedrībā tika uzņemts vēl viens jauns biedrs.

27. augustā AKKA/LAA kopsapulce vēlēja jaunu padomes sastāvu. Nolemts, ka no 14. oktobra, kad beidzās līdzšinējās padomes 3 gadu pilnvaru termiņš, darbu turpinās Mārtiņš Brauns, Lauris Gundars, Kārlis Kazāks, Kārlis Lācis, Valdis Muktupāvels, Arvīds Mūrnieks,

Valdis Rūmnieks un Ingus Ulmanis, un pēc laba laika padomes locekļa pienākumu atkal pildīs Juris Petraškevičs. Kopsapulce arī apstiprināja ikgadējo atklātības ziņojumu, AKKA/LAA prezidenta Valda Muktupāvela ziņojumu par padomes darbu 2019. gadā, AKKA/LAA izpilddirektores Ineses Paklones atklātības ziņojumu par 2019. gadu un AKKA/LAA prezidenta Valda Muktupāvela atklātības ziņojumu par visiem padomes locekļiem.

17. septembrī AKKA/LAA padome pasniedza Autora balvu 2020. gada laureātiem, uzņēma 4 jaunus biedrus un piešķīra 31 Autora stipendiju.

14. oktobrī noslēdzās līdzšinējās padomes 3 gadu pilnvaru termiņš. 15. oktobra sēdē 27. augusta kopsapulcē ievēlētā padome no sava vidus izraudzījās AKKA/LAA prezidentu – ar balsu vairākumu **par AKKA/LAA padomes prezidentu ievēlēts komponists un dziesminieks Kārlis Kazāks**, kas uzskata, ka nepieciešams turpināt un aktivizēt darbu autoru biedrības tēla spodrināšanā

gan pašu autoru, gan autordarbu izmantotāju vidū. Jaunā padome AKKA/LAA rindās uzņēma 2 jaunus biedrus un apstiprināja izmaiņas vairākos tarifos, t.sk. tāpēc, ka kopš pavasara konstatēts pastiprināts pieprasījums pēc licences koncertu pirmreizējai fiksācijai ierakstā, tāpat pēc nošu izdevumu publicēšanas. Par vienu no svarīgākajiem uzdevumiem padome uzskata autoru darba tiešsaistes izmantojuma licencēšanu. Šobrīd norit AKKA/LAA sarunas ar starptautisku kompāniju *MINI*, kas varētu palīdzēt pārraudzīt latviešu autoru darbu izmantojumu daudz lielākā daļā pasaules teritorijas nekā līdz šim. Tā ir laba ziņa, lai gan aizvien svarīgs ir straumējumu skaits un uz apjomīgu atlīdzību te cerēt grūti. Autori joprojām interesējas par to, kā rīkoties ar saviem darbiem internetā. Atgādinām, ka skaidrojums pieejams AKKA/LAA interneta vietnes sadaļā “Mūzika internetā”.

19. novembra attālinātajā sēdē biedrības AKKA/LAA padome apstiprināja izmaiņas muzikālo darbu sadales noteikumos, optimizējot muzikālo darbu žanru tabulu un papildinot sadaļu par darbu

aranžējumiem. Svarīgākais – aranžējumu kā patstāvīgu darbu datubāzē var reģistrēt tikai tad, ja saņemta oriģināldarbu autoru rakstiska atļauja, tostarp noslēgta vienošanās par atlīdzības procentuālo sadalījumu. Biedrības padome piedalās šobrīd sasāpējušu jautājumu risināšanā valdības un Saeimas līmenī – par izmaiņām autoratlīdzības nodokļu režīmā un mobilo tālrunu iekļaušanu tukšo datu nesēju sarakstā. Noskaidroti Autortiesību bezgalības balvas 2020 laureāti, vēl gaidāma rezultātu izziņošana. Tāpat padome plāno stiprināt sadarbību ar Latvijas Izpildītāju un producentu asociāciju (LaIPA) un dibināt darba grupu, lai kopā ar pieaicinātiem ekspertiem apzinātu iespējas, ko autoriem piedāvā interneta vide.

17. decembra attālinātajā sēdē AKKA/LAA padome apstiprināja biedrības ieņēmumu un izdevumu tāmi 2021. gadam, kad, ņemot vērā COVID-19 pandēmijas ietekmi, ieņēmumi plānoti mazāki, toties, samazinoties koncertu un teātra izrāžu skaitam, autoru darbu izmantojums vairāk pārceļas uz interneta platformām. Par spīti

visam, ieņēmumu ziņā 2020. gads cerīgi solījās būt otrs labākais AKKA/LAA vēsturē. Padome apstiprināja grozījumus literāro darbu minimālajos tarifos, t.sk. rosināja slēgt atkārtotu līgumu ar Latvijas Nacionālo bibliotēku par tiešsaistes pieeju vietnei periodika.lv, kur pēdējā laikā bijis daudz skatījumu literatūras un mākslas izdevumu klāstā. Padome akceptēja autora paustu vēlmi atkārtoti slēgt reiz jau lauztu līgumu par mantisko tiesību pārvaldību, un AKKA/LAA arī tika uzņemts jauns biedrs.

2021. gada 21. janvārā attālinātajā sēdē, apstiprinājusi biedrības Kultūras un izglītības fonda 2020. gada faktiskos ieņēmumus un izdevumus, AKKA/LAA padome apsprieda un apstiprināja fonda 2021. gadā plānoto ieņēmumu un izdevumu tāmi. Rēķinoties ar to, ka klātienes pasākumu rīkošanas izredzes arī 2021. gadā ir grūti prognozējamas, padome nosprieda turpināt 2020. gadā ieviesto praksi divu Autora stipendijas konkursu vietā rīkot trijus, stipendijām novirzot līdzekļus no Autora balvu un Autortiesību bezgalības balvu pasākumu izdevumiem.

Pieteikšanās konkursiem noteikta februāri, maijā un augustā. Samazināts finansējums arī izdevumam “AKKA/LAA Ziņas” – tas iznāks reizi gadā, pēc biedrības gada pārskata apstiprināšanas. Turpināsies sadarbība ar kultūras, izglītības un arī tiesībsargājošām iestādēm, kam AKKA/LAA visa gada garumā piedāvā izglītojošus seminārus par autortiesību teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem. Sēdes dienaskārtībā tiklab bija jautājums par to, kā autoriem palīdzēt ar darbiem rīkoties interneta vidē; padome iecerējusi sasaukt darba grupu, kas izstrādās skaidrojošu, autoriem pieejamu materiālu.

18. februārā attālinātajā sēdē AKKA/LAA padome apstiprināja izmaiņas filmu tarifos. Līdz ar to izmantotājs īsu filmas fragmentu internetā var ievietot, maksājot pēc mazāka tarifa – 0,01 EUR par darba fragmenta skatījuma/straumējuma reizi. Padome arī akceptēja nostāju, ka autori atbalsta vizuālo darbu izstāžu reklāmas vajadzībām lietoto darbu izmantojumu bez maksas, izskatīja arī AKKA/LAA balvu koncepciju un vienojās, ka

šogad COVID-19 pandēmijas dēļ Autora balva izpaliks, savukārt Autortiesību bezgalības balvai ir vērts meklēt jaunu satvaru, jēgu saglabājot – tiek fiksēts darba visdaudzveidīgākais izmantojums.

25. marta attālinātajā sēdē AKKA/LAA padome apstiprināja biedrības 2020. gada pārskatu līdz ar revidenta atzinumu. Ieņēmumu ziņā pērnais gads, par spīti visam, bijis labākais biedrības vēsturē – taču daļēji pateicoties tam, ka noslēdzās ietilgusi tiesvedība. AKKA/LAA biedru pulks papildinājies ar trim jauniem autortiesību dienā, izsludināt šogad otro Autora stipendijas konkursu ar pieteikšanās termiņu līdz 24. maijam. Par stipendiju piešķiršanu tiks lemts 3. jūnija sēdē. AKKA/LAA rindas papildinājuši trīs jauni biedri, un biedrības prezidents Kārlis Kazāks padomi informēja gan par jau notikušajiem un vēl plānotajiem semināriem autoru izglītošanas jomā, gan par nepieciešamību intelektuālā īpašuma aizsardzības jautājumu obligātā kārtā iekļaut valsts izglītību programmu saturā.

22. aprīlā attālinātajā sēdē AKKA/LAA padome pieņēma grozījumus tarifos, kas attiecas uz tiešsaistē/tiešraidē rīkotiēm pasākumiem. Līdz šim rīkotājam bija nepieciešamas vairākas licences, ja pasākumā bez mūzikas tiek izmantoti arī literāri vai horeogrāfiski darbi, bet kopš 26. aprīļa šāds izmantojums pielīdzināts pasākumiem, kas pirms COVID-19

pandēmijas tika rīkoti klātienē, un pietiks ar vienu licenci, tarifu apmēram paliekot nemainīgam. Tāpat AKKA/LAA padome nolēma par 2020. gadu iekasēto datu nesēju atlīdzību dalīt saskaņā ar esošajiem sadales noteikumiem un kārtību, kādā sadalāma DNA par 2021. gadu, vēl apsvērt, iespējams, rīkojot jaunu pētījumu par aizsargātu autordarbu kopēšanas paradumiem.

Padome arī lēma 23. aprīlī, Pasaules grāmatu un autortiesību dienā, izsludināt šogad otro Autora stipendijas konkursu ar pieteikšanās termiņu līdz 24. maijam. Par stipendiju piešķiršanu tiks lemts 3. jūnija sēdē. AKKA/LAA rindas papildinājuši trīs jauni biedri, un biedrības prezidents Kārlis Kazāks padomi informēja gan par jau notikušajiem un vēl plānotajiem semināriem autoru izglītošanas jomā, gan par nepieciešamību intelektuālā īpašuma aizsardzības jautājumu obligātā kārtā iekļaut valsts izglītību programmu saturā.

Par atlīdzību no raidorganizācijām

Ko var sagaidīt mūzikas autors, ja AKKA/LAA uzticējīs pārvaldīt tiesības darbus izmantot radio?

Autoram – tiesību īpašniekam – ir tiesības saņemt atlīdzību par jebkuru sava darba izmantojumu, izvēloties vienu no variantiem: vai nu autors pats veic savu darbu administrēšanu, vai arī to uztic autortiesību organizācijai. Ja ir noslēgts līgums par autora mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu ar AKKA/LAA vai citu ārvalstu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, ar kuru AKKA/LAA ir noslēgusi savstarpējas pārstāvniecības līgumu, un ja ar līgumu autors ir pilnvarojis autortiesību organizāciju pārstāvēt viņa intereses attiecībā uz muzikālo un literāro darbu izmantojumu jeb **raidīšanu** raidorganizāciju programmās, tad autors var sagaidīt autoratlīdzību.

Kā aprēķina autoratlīdzību no raidorganizācijām?

To, cik lielu atlīdzību AKKA/LAA pārstāvēts autors var saņemt no raidorganizācijas, ja tā savā programmā ir iekļāvusi autora darbu, nosaka, pirmkārt, no raidorganizācijas iekasētās autoratlīdzības summa, kas tiek aprēķināta saskaņā ar noteiktu tarifu plānu; otrkārt, muzikālā skaņdarba atskaņojumu skaits, treškārt, autoram aprēķinātā autoratlīdzības procentuālā daļa darba ietvaros; un, ceturtkārt, lai autoratlīdzība sasniegtu autoru, ļoti būtiska ir autora darba savlaicīga reģistrācija AKKA/LAA.

Kā iekasēto atlīdzību sadala un kad tā nonāk pie autora?

Saskaņā ar AKKA/LAA sadales plānu un licences līgumos noteiktajiem termiņiem, kādos raidorganizācijas iesniedz AKKA/LAA atskaites par programmā izmantotajiem darbiem, autoratlīdzības sadale notiek kalendārajā gadā par iepriekšējā gada periodu, piemēram, 2021. gadā autori autoratlīdzību saņems par darba izmantojumu raidorganizācijās 2020. gadā. Ar lielāku nobīdi laika ziņā var tikt izmaksāta autoratlīdzība, kas piedzīta

tiesas ceļā. Atlīdzība pie autora nonāk tajā mēnesī, kurā konkrētā raidorganizācijas programma ir sadalīta saskaņā ar sadales plānu, piemēram, par darba izmantojumu Latvijas Radio programmā 2020. gadā autors atlīdzību saņems 2021. gada jūnija pārskaitījumā.

Par kādām summām ir runa?

Tieši cik liela būs autoratlīdzība par darba izmantojumu raidorganizāciju programmās, vislielākajā mērā ir atkarīgs no tā, kādu summu raidorganizācija

Autoram – tiesību īpašniekam – ir tiesības saņemt atlīdzību par jebkuru sava darba izmantojumu, izvēloties vienu no variantiem: vai nu autors pats veic savu darbu administrēšanu, vai arī to uztic autortiesību organizācijai.

maksā saskaņā ar licences līgumu. Elektroniskās plašsaziņas līdzekļiem (EPL) maksājamās autoratlīdzības apmērs tiek noteikts kā procentuāls maksājums no konkrētā EPL ieņēmumiem, kurš ir atkarīgs no muzikālo darbu īpatsvara attiecīgā EPL kopējā raid laikā, tāpēc summa,

ko autors saņems par vienu un to pašu darbu, ja tas vienādi daudz skanējis dažādu raidorganizāciju programmās, var ļoti atšķirties. Saskaņā ar 2019. gada datiem viena darba skanējuma vērtība dažādās radio programmās variē no 0,001 līdz 0,50 EUR (pirms administratīvajiem atskaitījumiem un nodokļu aprēķina). Te svarīgi piebilst, ka aptuveni viena trešdaļa no radio autoratlīdzības maksājumiem par visa gada programmu ir līdz 1000 EUR, otra trešdaļa ir robežās no 1000 līdz 5000 EUR un tikai viena trešdaļa pārsniedz 5000 EUR. Tieši tikpat atšķirīgs ir arī skanējumu skaits darbam, kurš radio programmās atskaņots visvairāk, piemēram 2019. gadā vienas raidorganizācijas atskaitē maksimālais viena darba skanējumu skaits bija 125, bet citas – 2189, turklāt šeit nav saistības starp augstāk apmaksāto radio programmu un biežāko darba izmantojumu. Aprēķinātās autoratlīdzības apmērs vienam visvairāk atskaņotajam darbam 2019. gada radio programmās bija robežās no 0,75 līdz 452,47 EUR (pirms administratīvajiem un nodokļu atskaitījumiem), kas darba ietvaros starp tiesību īpašniekiem sadalīti saskaņā ar katra tiesību īpašnieka procentuālo daļu darbā.

Soļi, kādos atlīdzība līdz autoram nonāk **caur autortiesību organizāciju:**

- 1) radiostacija (raidorganizācija) saņem licenci par darbu izmantojumu;
- 2) raidorganizācija ir apmaksājusi rēķinu;
- 3) raidorganizācija ir iesniegusi atskaiti par izmantotajiem darbiem;
- 4) autora darbs ir iekļauts atskaitē;
- 5) autors ar autortiesību organizāciju ir noslēdzis līgumu par konkrēto darbu veidu un izmantojuma veidu;
- 6) autors ir reģistrējis šo darbu autortiesību organizācijā;
- 7) autoram pienākas procentuālā daļa darbā (var arī nepienākties – ir dažas darbu aranžētās versijas, kur autora-aranžētāja daļa ir 0%, reģistrēt darbu drīkst, pārveidot arī, bet ne saņemt atlīdzību, tāpēc ka tā lēmis vai nu darba pamatautors vai izdevējs);
- 8) autora darbs ir izmantots gana daudz, lai atmaksātos informācijas apstrāde (lai darbs tiktu iekļauts kārtējā sadalē, atlīdzības summai ir jāsasniedz vismaz 2 EUR par darbu, taču atlīdzība uzkrājas, līdz ir izmaksājama, t.i., vismaz 5 EUR apmērā).

Kas **nosaka autoratlīdzības apmēru**, kad iepriekš minētais jau ir spēkā:

- 1) autora darba atskaņojumu skaits;
- 2) autora darba skanējuma ilgums raidorganizācijas programmā;
- 3) autora muzikālā darba žanra koeficients atsevišķu raidorganizāciju (LR un LTV) programmu sadalē;
- 4) citi darbu koeficienti, piemēram, “reklāmas” vai “džingls”;
- 5) autora procentuālā daļa darbā.

Radio atskaitēs par 2020. gadu darbu kopējais skanējumu skaits gada griezumā variē no 31284 līdz 893886.

Inese Streļča,

AKKA/LAA Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītājas vietniece sadales jautājumos

Pasaulē

Izcilību aicinājums Eiropas līderiem

2020. gada 14. jūlijā virkne plaši pazīstamu Eiropas autoru nāca klajā ar atklātu vēstuli ES parlamentāriešiem un valdības ierēdņiem, norādot uz postošo krīzi, kādā kultūras un jaunrades jomu iegraudusi COVID-19 pandēmija. Viņi aicināja Eiropas līderus būt drosmīgiem, ņemt vērā līdzšinējos solījumus un palielināt investīcijas jaunrades un mākslas nozarēs. Svarīgākais – Eiropā kultūras joma ir ne vien trešais lielākais darba devējs, kas nozīmē krīzes ekonomiskās sekas tālu ārpus vienas nozares robežām, bet arī auglīgā augsne, kas eiropiešus baro, vieno tagad un vienos vēl nākamajās paaudzēs. 2018. gada maijā Eiropas Komisijas (EK) priekšlikumā programmai “Radošā Eiropa” bija paredzēts kultūrai palielināt finansējumu no 1,4 līdz 1,8 mljrd. eiro. Šā gada maijā, kad krīze kultūras sektorā plosījās pilnā sparā un Eiropas Parlaments (EP) bija gatavs šo summu dubultot, EK sākotnējo piedāvājumu samazināja līdz 1,5 mljrd. eiro, turklāt nepaskaidrojot, tieši kādiem atbalsta mehānismiem finansējums tiktu novirzīts. Starp tiem, kas ar savu parakstu atbalstījuši aicinājumu, bija dziedātāja Bjorka, elektroniskās mūzikas celmlauzis Žans Mišels Žārs, kinorežisore Agnēska Holande, konceptuālās mākslas pārstāvis Daniels Birēns, performances māksliniece Marina Abramoviča, grupas “ABBA” pārstāvis Benijs Andersons un daudzi citi.

Uzlabota muzikālo darbu datubāze

2020. gada 24. septembrī Starptautiskā autoru un komponistu biedrību konfederācija *CISAC* iedarbināja muzikālo darbu identifikācijas datubāzes *ISWC* jaunu un uzlabotu versiju. Tā ir pieejama visām mūsu organizācijām, kas strādā ar autoru darbu kolektīvo pārvaldījumu, un palīdz biedrībām un mūzikas izdevniecībām dalīties ar daudzos miljonos vienību lēšamu informāciju par darbiem, kas cirkulē internetā. Kas būs labāk?

- informācija būs precīzāka, darbiem kodus piešķirs centralizēti, lai mazinātu datu pārklāšanos un neprecizitāti;
- datu apstrāde notiks veicīgāk, kodi būs pieejami visiem, kas darbojas nozarē;
- datu apstrāde būs efektīvāka, autoriem vairāk atlīdzības, jo datu apstrādes izmaksas samazinās, ietaupot laiku un resursus.

CISAC ģenerāldirektors Gadi Orons: “Brīdī, kad autoriem atlīdzība par darbu izmantojumu internetā ir svarīgāka nekā jebkad, mēs iedarbinām uzlabotu *ISWC* sistēmu, kas ļaus daudz labāk identificēt muzikālos darbus un licencēt to izmantojumu. Jaunā sistēma visām iesaistītajām pusēm ietaupīs laiku un izmaksas un, kas vissvarīgāk, palīdzēs autoriem tikt pie lielākas atlīdzības.

Šobrīd mēs cieši sadarbojamies ar visiem, kas strādā mūzikas nozarē, lai būtu droši, ka uzlabotā sistēma lieti noder visiem, kas strādā mūzikas tirgū.” Starptautiskā autoru un komponistu biedrību konfederācija *CISAC* pārstāv vairāk nekā 4 miljonus autorus visā pasaulē, konfederācijā iestājušās 232 organizācijas no 121 valsts, tai skaitā AKKA/LAA, kas ir *CISAC* biedre kopš 1996. gada. 2020. gada 28. oktobrī Starptautiskā autoru un komponistu biedrību konfederācija *CISAC* publicēja pētījumu “COVID-19: krīze, izturība, atkopšanās”. Prognozēts, ka 2020. gadā par mūzikas, filmu, vizuālo, dramatisko un literāro darbu izmantošanu iekasētā autoratlīdzība būs sarukusi par 3,5 miljardiem eiro. *CISAC* pētījumā ņemta vērā pandēmijas ietekme, autoru organizāciju centieni un atbalsts, kas bijis nepieciešams no valsts puses, turklāt paredzams, ka krīzes sekas būs ilglaicīgas, t.i., liks par sevi manīt vēl turpmāk. Publisko pasākumu ierobežošanas un aizliegšanas dēļ visvairāk cieš mūziķi: šajā jomā darbu izmantojums tradicionāli ir bijis vislielākais, un pārceļšanās uz interneta vidi zaudējums īsti nekompensē.

GESAC pētījums par krīzes ietekmi uz kultūru

2021. gada janvārī Eiropas autoru un komponistu biedrību apvienība *GESAC* ziņoja par rezultātiem, ar ko vainagojies pētījums par situāciju kultūras un radošo industriju jomā, un to, kā to iespaidojusi COVID-19 pandēmija. Pētījumā piedalījās vairāki desmiti nozares organizāciju, t.sk. gan autoru, gan autoru darbu izmantotāju apvienības. 2019. gadā kultūras un radošo industriju (KRI) sektors ES nodrošināja 4,4% iekšzemes kopprodukta un deva darbu vairāk nekā 7,6 miljoniem cilvēku, t.i., astoņas reizes vairāk nekā telekomunikāciju industrija. KRI daudz paveikušas tehnoloģisko inovāciju jomā un darbā iesaistījušas jauniešus. COVID-19 krīze nozari skārusi smagāk nekā citas tautsaimniecības jomas – mūzikas un publiskā izpildījuma jomā zaudējumi lēšami attiecīgi 75% un 90% apjomā, vizuālās mākslas jomā 53 mljrd. EUR, filmu nozarē 26 mljrd. EUR. Ņemot vērā KRI pienesumu ekonomikā un to iespējas izcelt ES no krīzes, pētījuma autori secināja, ka KRI ir labākā svira, kas šobrīd darbināma: te ieteikta triāde – finansējums, pilnvarojums, celtspēja. Tas nozīmē apjomīgu finansējumu gan no valsts budžeta, gan privātā kapitāla un striktu likumu bāzi, kas nodrošina nosacījumus ekonomikas atdzīvināšanai un tās ilgtspējai.

Par autortiesību izpirkumu

Sadarbībā ar Starptautisko autoru un komponistu biedrību konfederāciju *CISAC* 2019. gadā aizsāktā ASV komponistu izglītības projekta *YOUR MUSIC FOR FUTURE* darba grupa atklājusi jaunu vietni *Your Music Your Future International*. Jau vairāk nekā gadsimtu autori, kas raksta mūziku kinofilmām, televīzijas raidījumiem un citiem audiovizuālajiem medijiem, bijuši atkarīgi no “ierastās prakses” slēgt līgumus, par vienreizēju samaksu atsakoties no savām mantiskajām tiesībām par labu filmu kompānijām, raidorganizācijām, tagad arī straumēšanas servisiem un citiem viņu darbu izmantotājiem. Šī prakse pazīstama kā autortiesību izpirkums jeb tiesību atsavināšana. Vietne piedāvā atbildes uz jautājumiem, kā rīkoties, saņemot piedāvājumu slēgt līgumu, kurā ietverta piekrišana autortiesību izpirkumam; kā izvērtēt, vai šis piedāvājums jums ir izdevīgs, un kā šī prakse tiek vērtēta dažādās pasaules valstīs un reģionos.

Ieva Kolmane,
AKKA/LAA KI fonda sabiedrisko attiecību speciāliste

Publiskā patapinājuma atlīdzības sadale par darbu izsniegumiem 2019. gadā

Kopš 2007. gada autori nepacietīgi gaida ikgada publiskā patapinājuma sadales rezultātus par darbu izsniegumiem Latvijas bibliotēkās un – uz Ziemassvētkiem – arī pašu atlīdzību. 2020. gadā izsniegumu dati par 2019. gadu tika apkopoti 161 Latvijas bibliotēku filiālē: Latvijas Universitātes bibliotēkā (8 filiāles), Rīgas Centrālajā bibliotēkā (29 filiāles), Jelgavas pilsētas bibliotēkā (25 filiāles), Cēsu Centrālajā bibliotēkā (29 filiāles), Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā (31 filiāle), Rēzeknes bibliotēkā (38 bibliotēkās) un Ventspils bibliotēkā (tikai CD, VHS un DVD).

Kopumā par grāmatu, nošu, fonogrammu un filmu kopiju izsniegumu tika sadalīti LR Kultūras ministrijas piešķirtie 310 631,00 EUR. No šīs summas 263 557,79 EUR sadalīti autoriem, bet 3340,66 EUR – blakustiesību īpašniekiem. Jāpiebilst, ka digitālo tehnoloģiju attīstības ietekmē salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem pamazām, bet neatlaidīgi rūk bibliotēkās ņemto mūzikas ierakstu un filmu kopiju skaits. Skatoties pēc izsniegumu un attiecīgi atlīdzības procentuālā sadalījuma, 97,87 % kopējās summas sadalīti grāmatu autoriem, to kopskaits bija 1966. Vislielākā atlīdzības summa, kas pirms nodokļu nomaksas aprēķināta vienam autoram, bija 7922,81 EUR.

Neatslābst interese par latviešu oriģinālliteratūru.

Ko rādīja 2020. gada pētījuma rezultāti? Vislielākajā

cieņā joprojām bija kriminālliteratūra un erotika: astoņās no pirmajām 25 pozīcijām ievietojās Daces Judinas, trijās – Karīnas Račko un divās – Ingūnas Dimantes romāni. Topā tomēr vietas saglabāja arī Māras Zālītes “Paradīzes putni” un “Pieci pirksti”.

Bibliotēkās visvairāk lasīto latviešu dzejas izdevumu pirmajā desmitniekā bija daudz dzejas bērniem, te pirmajā vietā levas Samauskas “Vecis iet pa dārzu, pankūkas bārdā”. Izrādījās, ka popularitāti strauji ieguvuši jaunumi – Ulža Ausekļa “Četras otas” un Ineses Paklones “Es picas brālēnu cepu”. Bieži lasīti bija arī Kārļa Vērdiņa un Guntara Rača darbi. Sīkāk par TOP darbiem un to popularitāti var spriest lasītājs pats, izpētot klātlikto tabulu, kur norādīts arī izsniegumu skaits.

Atgādinām, ka jauni pieteikumi publiskā patapinājuma atlīdzības saņemšanai par iepriekšējā gadā bibliotēkās pieejamajiem darbiem AKKA/LAA iesniedzami līdz kārtējā gada 1. jūnijam. Tas ir datums, pēc kura darbu sarakstus sūtām bibliotēkām pētījuma veikšanai. Pieteikuma veidlapas atrodamas [AKKA/LAA mājaslapā](#).

Renāte Kārkliņa,

AKKA/LAA Publiskā patapinājuma nodaļas vadītāja

Publiskā patapinājuma atlīdzības administrēšana notiek šādi: dati par darbu izsniegumiem tiek apkopoti par iepriekšējo gadu, bet atlīdzības izmaksa tiek veikta nākamajā gadā, saņemot Kultūras ministrijas piešķirto atlīdzību par autordarbu izmantojumu valsts bibliotēkās.

Latviešu oriģinālproza, Top 25 Grāmatu izsniegumu skaits Latvijas bibliotēkās 2019

Nosaukums	Izsniegumu skaits
1. Dace Judina. Amnēzija	1621
2. Dace Judina. Lāsts	1562
3. Dace Judina. Ēnas spoguļi	1547
4. Karīna Račko. Samaitātā	1527
5. Karīna Račko. Saplēstās mežģīnes	1282
6. Karīna Račko. Debesis pelnos	1265
7. Māra Zālīte. Paradīzes putni	1198
8. Dace Judina. Uzraksti man... vakar	1153
9. Rolanda Bula. Stopētāju lieta	1070
10. Dace Judina. Tīrītājs	1049
11. Jana Egle. Svešie jeb mīļņkij ti moi	1033
12. Dace Judina. Devītais	1001
13. Karīna Račko. Sasietā	939
14. Nora Ikstena. Mātes piens	910
15. Inguna Dimante. Paslēptā dzīve	846
16. Sergejs Timofejevs. Pasaka par bruņinieku, kuram sāpēja zobi	813
17. Maija Krekle. Melanholiskais valsis	795
18. Agnese Vanaga. Plastmasas huligāni	794
19. Sandra Vensko. Adele	771
20. Dace Judina. Kad klusums kliedz	765
21. Māra Zālīte. Pieci pirksti	749
22. Inguna Dimante. Komjaunietes pūra nauda	748
23. Inga Jēruma. Teātra bērni	728
24. Māra Horna. Atgriešanās dzimtenē	726
25. Dace Judina. Gredzens	719

Latviešu oriģināldzeja, Top 10 Grāmatu izsniegumu skaits Latvijas bibliotēkās 2019

Nosaukums	Izsniegumu skaits
1. Ieva Samauska. Vecis iet pa dārzu, pankūkas bārdā	851
2. Uldis Auseklis. Četras otas	770
3. Inese Paklone. Es picas brālēnu cepu	718
4. Kārlis Vērdiņš. Dilles tante	627
5. Kārlis Vērdiņš. Pieaugušie	286
6. Guntars Račs. Mīlestība ir	236
7. Ojārs Vācietis. Uz putnu lielceļa	213
8. Māra Cielēna un Ilze Dambe. Nāriņas pīdžama	201
9. Guntars Račs. 365. 2. daļa	190
10. Guntars Račs. 365. 1. daļa	177

Autoru dienas cauru gadu

Pie COVID-19 pandēmijas pozitīvajām blaknēm ir piešķaitāma transformācija, ko piedzīvojusi AKKA/LAA Autoru dienu tradīcija. Kopš 2005. gada biedrība aprīlī, kad līdz ar Pasaules grāmatu un autortiesību dienu svinama arī Pasaules intelektuālā īpašuma diena, uzrunājusi izglītības un kultūras iestādes, piedāvājot seminārus par tēmām, kas saistītas ar autortiesībām un to apsaimniekošanu. Pēdējā gada laikā, izglītībai un kultūrai lielā mērā pārceļoties distancētās formās, krietni audzis pieprasījums pēc AKKA/LAA ekspertu viedokļa – pēc tāda vēršas ne vien mācību un kultūras iestādes, bet arī licenčuņēmēji, nereti ar visai specifiskiem jautājumiem. Šādus seminārus vadīt Zoom vidē ir daudz ērtāk un vieglāk nekā doties klātienē vizītēs vai komandējumos, dažkārt mērojot visai tālu ceļu. Attālinātajās nodarbībās sevišķi noderīga ir iespēja auditoriju “vest ekskursijā” pa biedrības mājaslapu, parādot ceļus, pa kādiem interesents var nonākt pie informācijas par iecerētā

izmantojuma izmaksām (tarifiem), vajadzīgās licences pieteikuma formas un iespējas, piemēram, reģistrēties klientu portālā, kur individuālajā profilā pieejamas ziņas par saņemtajām licencēm, to derīguma termiņu un iesniegtajām atskaitēm. Efektīvākais sadarbības veids ir interesentu grupas iepriekš iesūtīti jautājumi – tas ļauj semināram piesaistīt atbilstošāko un zinošāko AKKA/LAA darbinieku. Kopš 2020. gada septembra AKKA/LAA vairākkārt “viesojusies” Rīgas Ekonomikas un kultūras augstskolā, piedalījies Jūrmalas kultūras iestāžu un Daugavpils Kultūras centra seminārā, tikusies ar amatieru pūtēju orķestru diriģentiem, trijos lūdzot atkārtot, jo visi, kas vēlējušies, nav spējuši piedalīties, – ar Rīgas un Kuldīgas interešu izglītības pedagogiem, paredzēts arī seminārs par klausāmgrāmatu izdošanu un latviešu diasporas amatierteātru darbību aiz Latvijas robežām. Zoom vide ļabi der arī semināriem, kas palīdz

izglītot pašus autorus. Š.g. aprīlī AKKA/LAA kopā ar Pašnodarbināto mūziķu biedrību sākusi tiešsaistes semināru ciklu par muzikālo darbu autortiesībām un autoratlīdzību. Pirmais norisinājās 6. aprīlī – par pamatjautājumiem: īsi par autortiesībām, par muzikālo darbu izmantojuma veidiem un autoratlīdzības iekasēšanu un muzikāliem darbiem internetā, savukārt 26. aprīlī, piedaloties arī biedrībai LaIPA, autoriem tika piedāvāta diskusija “Kā koncertu, festivālu un citu klātienē pasākumu aizlieguma “ēnā” saņemt ienākumus no radošā darba”. Autoru semināri turpināsies – savi jautājumi ir arī citu darbu veidu autoriem, te ir vērts sadarboties ar Latvijas radošajām organizācijām. Kā aprīļa sēdē vienojās AKKA/LAA padome, “mums vajadzīgi zinoši autori”.

Ieva Kolmane,
AKKA/LAA KI fonda sabiedrisko attiecību speciāliste

→
Turpinājums no 1. lpp.

Turpinājums

Ražīgs cēliens bijis Latvijas Mūzikas informācijas centram, kas izdevis gan Imanta Kalniņa simfonijas piecos kompaktdiskos, gan Jāņa Porieša un Ilzes Reines ieskaņoto “Tālo gaismu”, arī Santas Ratnieces “Vigilia del Mattino”, pianista Daumanta Liepiņa albumu “Rahmaņinovs. Zēmaris. Klavierdarbi”, Imanta Zemzara “Aeternum” un 19 Latvijas komponistu radītas a cappella kordziesmas jauktajiem koriem. Starp darbīgākajiem izdevējiem bijuši arī “Mikrofona ieraksti” un izdevniecība “MicRec”, t.sk. klajā laista “Mūsu diena”, kur Inas Aizgaļes dziesmas dzied Cēsu popgrupa „Hey” kopā ar draugiem Elīnu Gluzunovu un Ralfu Eilandu, un “Rīgas kalnu lielā balle” par godu visiem Rīgas lielajiem un mazajiem kalniem, arī koncertieraksts “Reiz Ziemassvētkos”. Ierakstus klausītājiem piedāvājis arī Imanta Ziedoņa fonds “Viegli”, Dailes teātris un fonds “Mūsdienu mūzikas centrs”, savukārt koncertus tiešsaistē sarūpējis ne vien Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, bet arī Cēsu, Liepājas, Jūrmalas un Rīgas koncertzāles, pašvaldības ne vien Rīgā, bet visā Latvijā, arī Latvijas Universitāte.

Ieva Kolmane,
AKKA/LAA KI fonda sabiedrisko attiecību speciāliste

© LMIC/Skani

© LMIC/Skani

© LMIC/Skani

© Koncertzāle "Cēsis"

© LMIC/Skani

© LMIC/Skani

Ar prieku par datu nesēju atlīdzību

Valdība 2021. gada 8. aprīļa sēdē apstiprināja LR Kultūras ministrijas (KM) virzītos grozījumus Ministru kabineta noteikumos nr. 321 par datu nesēju atlīdzību (DNA) jeb atlīdzību autoriem, izpildītājiem un producentiem par to autordarbu kopēšanu iekārtās un datu nesējos personiskai lietošanai.

Datu nesējs jeb tukšais materiālais nesējs ir ierīce, ar kuras palīdzību iespējams kopēt aizsargātus autoru darbus. Autortiesību likums liedz šādus darbus izmantot bez autora atļaujas un autoram paredz tiesības uz atlīdzību par katru darba izmantošanas veidu un katru izmantošanas reizi. Ņemot vērā, ka ierīces lietotājam nav reālas iespējas pie šādas atļaujas tikt, Eiropā un pasaulē jau kopš 20. gs. sešdesmitajiem gadiem darbojas princips, ka autoriem šo nesāņemto atlīdzību kompensē ierīču ražotāji un tirgotāji, noteiktu summu pārskaitot kolektīvā pārvaldījuma organizācijai, kas atlīdzību sadala un izmaksā autoriem.

Latvijā šāda kārtība ir spēkā kopš 2002. gada, un to regulē LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 321. Būtiskākais, ka noteikumos iekļauts to datu nesēju saraksts, uz kuriem attiecas datu nesēju atlīdzība (DNA). Pēdējoreiz šis saraksts bija aktualizēts 2012. gadā, proti, tajā joprojām figurēja jau sen vairs neizmantotas ierīces, savukārt nebija ne miņas no viedtālruniem un datoru ārējiem cietajiem diskkiem. AKKA/LAA līdz ar citām autoru organizācijām sarakstu grozīt lūdza jau sen, un tikai 2020. gada decembrī, kad pēc LR Kultūras ministrijas (KM) pasūtījuma bija veikts pētījums par iedzīvotāju kopēšanas paradumiem, jautājums beidzot nonāca Ministru kabinetā.

Tas tūlīt izraisīja sīvu pretestību no datu nesēju importētāju un ražotāju puses, taču vienlaikus sacēla vētru arī plašsaziņas līdzekļos – arī daļa sabiedrības izrādījās esam neizpratnē par to, kas ir DNA un kāpēc gan tāda autoriem pienāktos tikai tāpēc, ka “man ir telefons”.

Lai neizpratni mazinātu, pie darba ķērās grupa, kurā bez AKKA/LAA piedalījās arī Latvijas Izpildītāju un producentu asociācija (LaIPA), Pašnodarbināto mūziķu biedrība u.c. autoru aizstāvji. Pilnībā atbalstot KM centienus un dodot vārdu pašiem autoriem, devāmies publiskajā telpā ar savu nostāju un skaidrojumu tam, kāpēc DNA autoram ir svarīga un kāpēc ierīču saraksts jākorrigē.

Kas bija visvairāk jāskaidro:

- DNA nav ne nodoklis, ne kaut kas no jauna izgudrots, un starp Eiropas valstīm, kurās viedtālrunu DN sarakstā nav, līdz 8. aprīlim bijām tikai mēs ar Bulgāriju;
- DNA nonāk pie autoriem, nevis valsts budžetā;
- to maksā nevis par to, ka ierīces īpašnieks kopē aizsargātus autordarbus, bet par to, ka to principā ir iespējams darīt, līdzīgi kā, pērkot automašīnu, klients samaksā par visām tajā iebūvētajām opcijām neatkarīgi no tā, vai tās grāsās izmantot;
- tas, vai ik viedtālrunis kļūs par 1,5 EUR dārgāks (tieši šāda ir DNA likme ik šāda ierīcei), ir atkarīgs no ražotāja un tirgotāja un nevar graut LV konkurētspēju, jo jau tagad viedtālruni mūsu tirgū nav lētāki par tiem, kas pieejami citās valstīs, kur tie iekļauti DN sarakstā;
- ne visi saprot, ka “kopēšana” notiek arī tad, ja dalies ar attēliem vai ar viedtālruni filmē koncertu, kurā tavs bērns dzied Mārtiņa Brauna dziesmu;
- un svarīgākais – autoram un izpildītājam atlīdzība par padarītu darbu pienākas tieši tāpat kā jebkuram citam sabiedrības loceklim.

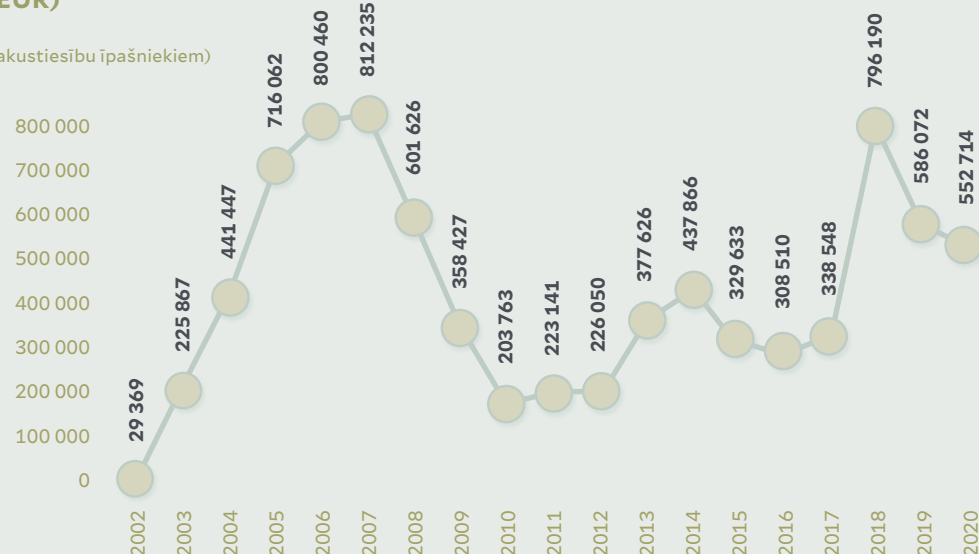
MK noteikumu koriģētā versija stājās spēkā 2020. gada 14. aprīlī.

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA KI fonda sabiedrisko attiecību speciāliste

Iekasētā atlīdzība par tukšajiem nesējiem 2002–2020 (EUR)

(Autortiesību un blakustiesību īpašniekiem)

Kāpēc tiek maksāta datu nesēju atlīdzība?

Datu nesēju atlīdzība tiek maksāta par **Autortiesību likuma 34. pantā** noteiktajām tiesībām bez autora atļaujas kopēt legāli iegūtus autoru darbus personiskai lietošanai.

Kas rakstīts likumā?

Kopēšanas tiesības nav jāsaprot kā “tikai kopēšana”, bet **jebkura autora darba pavairošanas forma**. Likumā teikts: “tā ir vienas kopijas vai vairāku kopiju veikšana un/vai lejupielāde ar jebkuriem līdzekļiem jebkāda formā un mērogā, pilnībā vai daļēji uzglabājot autora darbu, kā arī autora darba vai blakustiesību objekta vai tā daļas izlaicīga vai pastāvīga uzglabāšana elektroniskā veidā”.

Ko ikdienā nozīmē autora darba kopēšana personiskai lietošanai?

- Video, dziesmas, grāmatas, fotogrāfijas vai jebkura cita veida autora darba nokopēšana un glabāšana datorā, ārējā diskā, zibatmiņā vai viedtālrunī.
- Nofotografēta grāmatas teksta, gleznas vai jebkura cita autora darba (piemēram, vācot materiālus studiju darbam bibliotēkā) glabāšana datorā vai viedtālrunī, vai tā pārsūtīšana draugiem.
- Nofilmētas mājas ballītes video ar fonā skanošo mūziku pārsūtīšana draugiem.
- Sociālajam tīklam (Instagram/TikTok/Facebook/Twitter) nofilmēta video ar mūziku fonā glabāšana datorā vai viedtālrunī, vai tā pārsūtīšana draugiem.
- Koncerta privāta videoieraksta (ja organizators to atļauj) glabāšana vai pārsūtīšana draugiem.
- Lejupielādētas fotogrāfijas, apsveikuma kartītes, cita veida vizuālā autora darba glabāšana datorā vai viedtālrunī, vai šāda darba pārsūtīšana draugiem.
- No draugiem saņemtu video, mūzikas, fotogrāfiju un citu autora darbu saglabāšana datorā vai viedtālrunī.

Ziņas

Melnbaltās draudzenes

Par „AKKA/LAA Ziņu” 51. numura krustvārdu mīklas veiksmīgajiem atminētājiem esam palikuši neziņā – ar īsto atbildi nav pieteicies neviens. Lūk, nākamais izaicinājums!

Horizontāli

2. Zinātne par Visumu. **11.** Latvijā kādreiz lietota valūta. **12.** Senindiešu rakstos – īss, iegaumējams teiciens. **13.** Iekšpusē veidots aizsargslānis. **14.** Skaņdarbi ar enerģisku, noteiktu ritmu un stingri vienmērīgu tempu. **15.** Ilustratīvs funkcijas attēlojums displeja ekrānā. **16.** Nacionālās kinobalvas „Lielais Kristaps” 2020. gada laureāts kategorijā „Labākā pilnmetrāžas spēlfilma”. **17.** Īsa galda runa. **19.** Spilgti pauž pozitīvās jūtas. **21.** Pagājušā gadsimta piecdesmitajos

gados radies mākslas virziens. **27.** Dailes teātra aktieris (1964). **28.** Latviešu aktrise, dziedātāja, radio SWH raidījumu vadītāja un modele. **30.** Pirmais neatkarīgais teātris Latvijā, dibināts 1987. gadā. **32.** Administratīvi teritoriālā iedalījuma vienības Islandē. **37.** Kinofilmas „Pilsēta pie upes” režisors. **39.** Grāmatu mākslas konkursa „Zelta ābele 2020” mūža balvas saņēmēja. **40.** Riebj, pūšļo. **41.** Operas „Sapnis vasaras naktī” komponists (1811–1896). **42.** Latviešu dziedātāja un dziesmu autore. **43.** Dažādība, paveids.

Vertikāli

1. Dzejot. **3.** Musulmaņu goda tituls. **4.** Galma āksts kādā Džuzepes Verdi operā. **5.** Tēls Alfrēda Džīluma romānā „Saplēstā krūze”. **6.** Veikli, arī viltīgi izturēties. **7.** Iezis, ko izmanto rotās. **8.** Mūzikas termins – īsi, aprauti, ar pārtraukumiem starp skaņām. **9.** Ezers Madonas novadā. **10.** Dzejas rindu kopums, kas ir atsevišķa ritmiska vienība. **18.** Īpaši izgatavoti un apdedzināti stieniņi zīmēšanai. **20.** Upe Eiropā ar lielu ūdenskritumu. **21.** Nāves dieviete romiešu mitoloģijā. **22.** Dažādi makaronu izstrādājumi. **23.** Liekas. **24.** Neatbilstošs, nepiemērots. **25.** Aktīvākais vulkāns Eiropā. **26.** Mazais svētcēlojums uz Meku. **29.** Virtuozs skaņdarbs taustiņinstrumentiem. **30.** Liela aizrautība, kvēle. **31.** Mūzikas termins: degsme, dzīvīgums. **33.** Rūpīgi, ar mīlestību kopj. **34.** Ar pūlēm, grūtībām nest. **35.** Akustikas izpētes objekti. **36.** Gleznotājs, ievērojamākais simbolisma pārstāvis Latvijas mākslā (1875–1917). **38.** Vērtē. **39.** Līdzās.

„AKKA/LAA Ziņu” 51. numura krustvārdu mīklas atbildes

Horizontāli

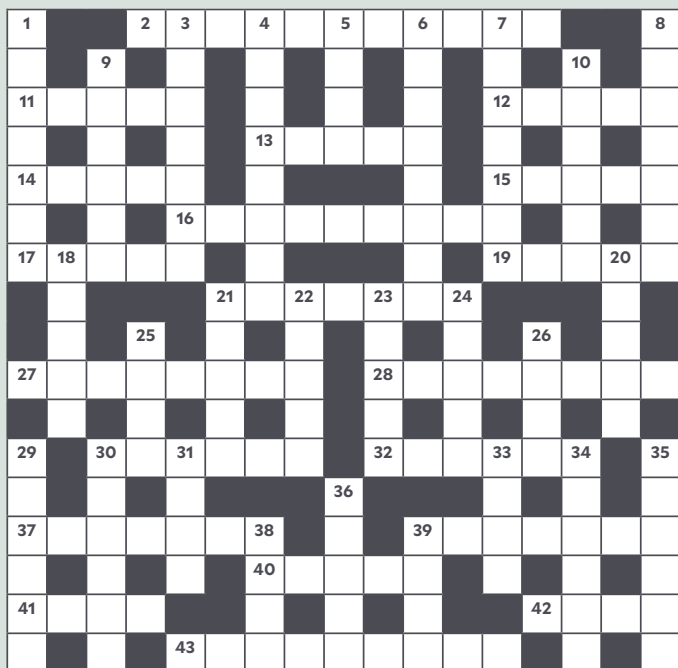
3. Vilks. **8.** Aplausi. **9.** Truisms. **10.** Raiba. **11.** Aurot. **12.** Virga. **14.** Iznerro. **16.** Svilpji. **18.** Ziest. **21.** Asonanse. **22.** Viensēta. **23.** Gadsimti. **24.** Diskants. **26.** Dur. **27.** Glisando. **29.** Anapests. **31.** Baiba. **33.** Kirke. **35.** Tanka. **37.** Izziņots. **39.** Kritiķis. **40.** Salsa. **41.** Sauss. **42.** Heine.

Vertikāli

1. Zakarija. **2.** Taso. **3.** Virtuozs. **4.** Leimane. **5.** Statisti. **6.** Lini. **7.** Aspazija. **15.** Etnisks. **17.** Lasmane. **19.** Ielido. **20.** Svēdra. **23.** Gigabais. **25.** Saskarsme. **28.** Dukāts. **30.** Niedra. **32.** Baits. **36.** Apine. **38.** San. **39.** Ksi.

Pareizā atbilde: burtu „I” skaits atminētajā mīklā – 25.

Jura Sosnovska krustvārdu mīkla

Atrisinātajā krustvārdu mīklā saskaitiet burtus „O” un ar norādi „Krustvārdu mīkla” skaitli kopā ar vārdu, uzvārdu un tālruna numuru līdz 2021. gada 1. jūlijam atsūtiet uz info@akka-laa.lv vai aizpildītu kuponu uz AKKA/LAA, A. Čaka 97, Rīga, LV-1011.

Vēstules, kurās būs norādīts pareizais „O” burtu skaits, piedalīsies izlozē, un trīs sūtītāji saņems balvu – vērtīgu grāmatu.

Atbildes kupons

Atminējuma tekstā
burts „O” parādās

reizes.

Vārds:

Uzvārds:

Tālrunis:

AKKA/LAA Ziņas

- ISSN 1407-4672 • Izdevējs: Autortiesību un komunikācijas konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība •
- A. Čaka 97, Rīga, LV-1011, Latvija • tālr.: +371 67506131 • fakss: +371 67315620 • e-pasts: info@akka-laa.lv •
- www.akka-laa.lv •
- Par izdevumu atbild lewa Kolmane • Dizains: Grafus •